

Poznań 1-2000

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
i Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2000

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka
Andrzej Baumgart
Maria Beba
Beata Nowak

ISSN 0238-9142

Material szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

S P I S T R E Ś C I

	str.
Ważniejsze wydarzenia i rocznice 2000 roku	5
I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Urszula Bzdawka)	7
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Wojciech Charchalis – Współczesna literatura światowa.	
Współczesna literatura hispanoamerykańska	13
Przekłady literatury hispanoamerykańskiej na język polski w latach 1989–1999	18
Urszula Bzdawka – Teatr w Polsce i na świecie	20
Andrzej Dudziak – Konkordaty polskie – 1925, 1993	30
Bibliografie osobowe: Jerzy Harasymowicz	39
Edward Raczyński	41
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Bogna Błażewicz – Magiczny świat teatru	43
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych	46
B. Biblioteki publiczne woj. wielkopolskiego	51
V. KRONIKA	74
VI. KONKURSY CZYTELNICZE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W 1999 ROKU	76
Michał Żurawski – Pytania do Juliusza Słowackiego. Esej	79

WAŻNIEJSZE WYDARZENIA | ROCZNICE 2000 ROKU

- 1000 rocznica Zjazdu Gnieźnieńskiego – marzec
- 600 rocznica urodzin Jana Gutenberga – czerwiec
- 300 rocznica urodzin Stanisława Konarskiego – wrzesień
- 250 rocznica śmierci Jana Sebastiana Bacha – lipiec
- 200 rocznica urodzin Jana Karola Marcinkowskiego – czerwiec
- 170 rocznica powstania listopadowego – listopad
- 150 rocznica urodzin Aleksandra Gierymskiego – styczeń
- 125 rocznica śmierci Jana Christiana Andersena – lipiec
- 125 rocznica urodzin Alberta Schweitzera – styczeń
- 125 rocznica urodzin Tomasza Manna – czerwiec
- 100 rocznica urodzin Jana Brzechwy – sierpień
- 100 rocznica urodzin Antoine de Saint-Exupery – czerwiec
- 100 rocznica śmierci Oskara Wilde'a – listopad
- 75 rocznica podpisania w Rzymie przez Polskę konkordatu (zerwanego w 1945 r.) – luty
- 75 rocznica śmierci Stefana Żeromskiego – listopad
- 75 rocznica śmierci Władysława Stanisława Reymonta – grudzień
- 20 rocznica śmierci Jarosława Iwaszkiewicza – luty
- 20 rocznica protestu robotników w zakładach pracy Wybrzeża i Śląska – sierpień

Dalsze szczegółowe daty rocznic zawierają kalendaria kwartalne „Poradnika Bibliograficzno-Metodycznego”

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na I kwartał 2000 roku. Szerszy zestaw dat na I kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

S t y c z e ń

- | | | | |
|-------|------|------|---|
| | 1 I | | -- Światowy Dzień Pokoju (proklamowany przez papieża Pawła VI, obchodzony od 1968 r. przez Kościół katolicki) |
| | 1 I | | -- Światowy Dzień walki z AIDS |
| (35) | 4 I | 1965 | -- Zm. Thomas Stearns Eliot, poeta i dramaturg, laureat nagrody Nobla w 1965 r. (ur. 26 IX 1888) |
| (40) | 4 I | 1960 | -- Zm. Albert Camus, pisarz francuski, laureat nagrody Nobla w 1957 roku (ur. 7 XI 1913) |
| (110) | 9 I | 1890 | -- Ur. Karol Čapek, pisarz czeski (zm. 25 XII 1938) |
| (95) | 13 I | 1905 | -- Zm. Maksymilian Jackowski, działacz społeczny i gospodarczy, zasłużony dla rolnictwa wielkopolskiego (ur. 11 X 1815) |
| (125) | 14 I | 1875 | -- Ur. Albert Schweitzer, lekarz, filozof, misjonarz, muzyk francuski (zm. 4 IX 1965) |
| (205) | 15 I | 1795 | -- Ur. Aleksander Gribojedow, dramaturg rosyjski (zm. 11 II 1829) |
| (55) | 17 I | 1945 | -- Wyzwolenie Warszawy |
| (400) | 17 I | 1600 | -- Ur. Pedro Calderon de la Barca, dramaturg hiszpański (zm. 25 V 1681) |
| (60) | 18 I | 1940 | -- Zm. Kazimierz Przerwa-Tetmajer, poeta, nowelista, powieściopisarz (ur. 12 II 1865) |
| (280) | 19 I | 1720 | -- Ur. Franciszek Bohomolec, dramaturg, wydawca (zm. 24 IV 1784) |

- (15) 19 I 1985 – Zm. Leonard Turkowski, pisarz związany swoją twórczością z Wielkopolską i Poznaniem (ur. 23 IX 1914)
- (155) 20 I 1845 – Zm. Edward Raczyński, mecenas sztuki i nauki, założyciel biblioteki w Poznaniu (ur. 2 IV 1786)
- 21 I – Dzień Babci
- (130) 21 I 1870 – Zm. Aleksander Hercen, rosyjski pisarz, filozof i działacz rewolucyjny (ur. 6 IV 1812)
- (50) 21 I 1950 – Zm. George Orwell (właśc. nazw. Eric Arthur Blair), angielski powieściopisarz i publicysta (ur. 1903)
- (95) 22 I 1905 – „Krwawa niedziela” w Petersburgu – początek rewolucji 1905-1907 r.
- (95) 23 I 1905 – Ur. Konstanty Ildefons Galczyński, poeta, satyryk, tłumacz (zm. 6 XII 1953)
- (70) 24 I 1930 – Ur. Aleksander Wojciechowski, poeta poznański (zm. 30 III 1984)
- (35) 24 I 1965 – Zm. Winston Churchill, polityk angielski (ur. 30 XI 1874)
- (90) 25 I 1910 – Ur. Stefan Themerson, powieściopisarz, autor książek dla dzieci (zm. 6 IX 1988)
- (140) 29 I 1860 – Ur. Anton Czechow, nowelista i dramaturg rosyjski (zm. 15 VII 1904)
- (150) 30 I 1850 – Ur. Aleksander Gierymski, malarz (zm. 8 III 1901)
- (280) 30 I 1720 – Ur. Bernardo Belotto (zw. Canaletto), Wenecjanin, malarz dawnej Warszawy (zm. 17 XI 1780)

L u t y

- (5) 2 II 1995 – Zm. Andre Frossard, francuski pisarz i filozof (ur. 1915)

- (30) 2 II 1970 – Zm. Bertrand Russell, angielski matematyk i filozof (ur. 18 V 1872)
- (265) 3 II 1735 – Ur. Ignacy Krasicki, poeta, prozaik (zm. 14 III 1801)
- (495) 4 II 1505 – Ur. Mikołaj Rej, poeta, prozaik (zm. IX/X 1569)
- (55) 4-11 II 1945 – Konferencja w Jalcie
- (115) 7 II 1885 – Ur. Sinclair Lewis, pisarz amerykański, laureat nagrody Nobla w 1930 r. (zm. 10 III 1951)
- (5) 8 II 1995 – Zm. o. Innocenty Maria (Józef) Bocheński, dominikanin, filozof, pedagog (ur. 30 VIII 1902)
- (75) 10 II 1925 – Podpisanie w Rzymie przez Polskę konkordatu (zerwanego jednostronnie przez PRL w 1945 r.), ponownie podpisany przez RP w 1993 r., przyjęty przez Sejm 8 I 1998, następnie podpisany przez prezydenta RP 23 II 1998 r.
- (110) 10 II 1890 – Ur. Borys Pasternak, poeta rosyjski (zm. 30 V 1960)
- (245) 10 II 1755 – Zm. Charles de Montesquieu, pisarz francuski (ur. 18 I 1689)
- 11 II – Światowy Dzień Chorego (obchodzony w dniu Matki Boskiej z Lourdes)
- (350) 11 II 1650 – Zm. René Descartes, francuski filozof i matematyk (ur. 31 III 1596)
- (135) 12 II 1865 – Ur. Kazimierz Przerwa-Tetmajer, poeta, nowelista, powieściopisarz (zm. 18 I 1940)
- (100) 12 II 1900 – Ur. Alfred Bem, wielkopolski działacz ruchu robotniczego (zm. 23 X 1940)
- (160) 14 II 1840 – Ur. Claude Monet, malarz francuski, przedstawiciel impresjonizmu (zm. 6 XII 1926)
- (55) 16 II 1945 – W Poznaniu ukazał się pierwszy numer „Głosu Wielkopolskiego”
- (170) 17 II 1830 – Ur. Jules Goncourt, pisarz francuski (zm. 20 VI 1870)
- 21 II – Międzynarodowy Dzień Walki z Kolonializmem

- 22 II – Dzień Myśli Braterskiej obchodzony przez organizacje skautowe całego świata
- (190) 22 II 1810 – Ur. Fryderyk Chopin, kompozytor, pianista polski (zm. 17 X 1849)
- (55) 23 II 1945 – Wyzwolenie Poznania
- (45) 23 II 1955 – Zm. Paul Claudel, francuski pisarz, dyplomata, członek Akademii Francuskiej (ur. 6 VIII 1868)
- (80) 23 II 1920 – Ur. David Wright, południowoafrykański poeta i krytyk literacki (zm. 28 VIII 1994)
- (55) 23 II 1945 – Zm. Aleksiej Tołstoj, pisarz rosyjski (ur. 10 I 1883)
- (115) 24 II 1885 – Ur. Stanisław Ignacy Witkiewicz, pisarz, dramaturg (zm. 18 IX 1939)
- (115) 24 II 1885 – Ur. Juliusz Kaden-Bandrowski, prozaik, publicysta (zm. 8 VIII 1944)
- (150) 24 II 1850 – Zm. Józef Bem, generał wojsk polskich, węgierskich i tureckich (ur. 14 III 1784)
- (55) 27 II 1945 – W Poznaniu powołano Instytut Zachodni
- (30) 28 II 1970 – Zm. Jan Drda, pisarz czeski (ur. 4 IV 1915)

M a r z e c

- 1 III – Międzynarodowy Dzień Walki przeciw zbrojeniom atomowym (obchodzony w rocznicę wybuchu amerykańskiej bomby wodorowej na atolu Bikini w 1954 r.)
- (20) 2 III 1980 – Zm. Jarosław Iwaszkiewicz, prozaik i poeta polski (ur. 20 II 1894)
- 3 III – Międzynarodowy Dzień Pisarzy (ustanowiony przez Międzynarodowy PEN-Club w 1984 r.)
- (525) 6 III 1475 – Ur. Michał Anioł Buonarroti, malarz i rzeźbiarz włoski (zm. 18 II 1564)

- (215) 6 III 1785 – Ur. Karol Kurpiński, kompozytor (zm. 18 IX 1857)
- (15) 7 III 1985 – Zm. Arkady Fiedler, pisarz, poznański, powieściopisarz, podróżnik (ur. 28 XI 1894)
- (125) 7 III 1875 – Ur. Maurice Ravel, kompozytor francuski (zm. 28 XII 1937)
- 8 III – Dzień Kobiet
- (60) 10 III 1940 – Zm. Michał Bułhakow, pisarz i dramaturg radziecki (ur. 14 V 1891)
- (15) 10 III 1985 – Zm. Bronisław Zieliński, tłumacz literatury anglosaskiej (ur. 22 VIII 1914)
- (45) 11 III 1955 – Zm. Aleksander Fleming, lekarz angielski, wynalazca penicyliny (ur. 6 VIII 1881)
- (50) 12 III 1950 – Zm. Heinrich Mann, pisarz niemiecki (ur. 27 III 1871)
- (170) 15 III 1830 – Ur. Paul Heyse, pisarz niemiecki, laureat nagrody Nobla w 1910 r. (zm. 2 IV 1914)
- (30) 15 III 1970 – Zm. Tarjei Vesaas, pisarz norweski (ur. 20 VIII 1897)
- (30) 16 III 1970 – Zm. Jerzy Szaniawski, prozaik, dramaturg (ur. 10 II 1886)
- (60) 16 III 1940 – Zm. Selma Lagerlöf, pisarka szwedzka, laureatka nagrody Nobla w 1909 r. (ur. 20 XI 1859)
- 17 III – Światowy Dzień Morza
- 19 III – Światowy Dzień Inwalidy
- (315) 21 III 1685 – Ur. Johann Sebastian Bach, kompozytor niemiecki (zm. 28 VII 1750)
- 21 III – Międzynarodowy Dzień Walki z Dyskryminacją Rasową
- 23 III – Światowy Dzień Meteorologii
- (95) 25 III 1905 – Ur. Karol Olgierd Borchardt, autor popularnych książek o tematyce morskiej (zm. 20 V 1986)
- 27 III – Międzynarodowy Dzień Teatru

- (155) 27 III 1845 – Ur. Konrad Roentgen, fizyk niemiecki, laureat nagrody Nobla w 1901 r. (zm. 10 II 1923)
- (145) 31 III 1855 – Zm. Charlotte Brontë, powieściopisarka angielska (ur. 21 IV 1816)
- (120) 31 III 1880 – Zm. Henryk Wieniawski, skrzypek i kompozytor (ur. 10 VII 1835)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Wojciech Charchalis
Uniwersytet im. A. Mickiewicza

WSPÓŁCZESNA LITERATURA ŚWIATOWA WSPÓŁCZESNA LITERATURA HISPANOAMERYKAŃSKA

Kiedy w 1962 r. Mario Vargas Llosa opublikował w barcelońskim wydawnictwie Seix Barral swą pierwszą wielką powieść *Miasto i psy*, zapoczątkowując w ten sposób tzw. boom latynoamerykański, literatura tego obszaru kulturowego była w Polsce niemal całkowicie nieznana. Istniały co prawda nieliczne przekłady, a nawet opracowania jak to z *Wielkiej Literatury Powszechnej* Trzaski i Everta – nie zmieniały one jednak faktu, że wiedza przeciętnego czytelnika na temat Gwatemali, Peru, czy Paragwaju była, ogólnie mówiąc, znikoma. Oczywiście Polska w tym względzie nie odbiegała od średniej europejskiej, ani nawet latynoamerykańskiej. Jeden z amerykańskich krytyków powiedział kiedyś: „Z literatury latynoamerykańskiej najlepsza jest poezja, a i ta jest mierna” Pojawienie się wzmiankowanej powyżej powieści zapoczątkowuje modę na literaturę iberoamerykańską, najpierw w Hiszpanii, a później w całej Europie. Jeśli przyjrzymy się rynekowi wydawniczym Europy w drugiej połowie lat 60-tych, w latach 70-tych, a także 80-tych, zobaczymy, że pod względem przekładów, nasz kraj znajduje się w ścisłej czołówce, głównie za sprawą kilku serii Wydawnictwa Literackiego z Krakowa. Podobno tylko Francuzi opublikowali więcej przekładów z tej literatury niż my (można to potwierdzić studiując prace Ireny Rymwid-Mickiewicz i Elżbiety Skłodowskiej z Uniwersytetu Warszawskiego). Ogółem w okresie 1945-1989 opublikowano w Polsce 264 tytuły, przybliżając w ten sposób polskiemu czytelnikowi niemal wszystkie najważniejsze pozycje z literackiej mapy Ameryki Łacińskiej – tyczy się to jednak tylko krajów hiszpańskojęzycznych, np. literatura brazylijska rozwijała się jakby na uboczu bo-omu latynoamerykańskiego i choć także była dość szeroko tłumaczona, nie zyskała aż tak wielkiej popularności. Dlatego też w niniejszym artykule pomijamy wszystkie literatury amerykańskie nie hiszpańskojęzyczne oraz tzw. literaturę *chicano* czyli tworzoną w języku hiszpańskim literaturę USA.

Lata osiemdziesiąte to okres zastoju wydawniczego (oczywiście w porównaniu z dekadą poprzedzającą), choć od czasu do czasu pojawiają się na rynku nowe tytuły np. w 1987 pięć pozycji, także w 1988, a w 1989 sześć. Po-

czątek lat dziewięćdziesiątych to niemal całkowita zapaść całego rynku literatury pięknej. W zalewie taniej powieści anglojęzycznej w latach 1990-1991 zdołały się przebić zaledwie cztery pozycje, z czego trzy autorstwa Octavio Paza, co należy tłumaczyć przyznaniem Nagrody Nobla temu autorowi. Od 1992 obserwujemy swego rodzaju nostalgiczny nawrót do literatury latynoamerykańskiej, piszę nostalgiczny, bo pojawiają się głównie wznowienia starych tytułów w nowych, prywatnych wydawnictwach, kierowanych przez ludzi, którzy wychowali się na tej literaturze. Zdarzają się też jednak nowe przekłady jak te Isabel Allende i Josego Donoso wydane w 1991 r. nakładem Oficyny Literackiej z Krakowa.

Obecnie literatura hispanoamerykańska w naszym kraju zdaje się wkrazać w nową fazę, obok wznowień pojawia się coraz więcej pozycji nowych, choć w dalszym ciągu ich liczba jest znikoma w porównaniu do całkowitej liczby tytułów pojawiających się na rynku. Wydaje się, że wydawcy literatury pięknej sięgnęli już dna, jeśli chodzi o tak popularną w ostatnich latach literaturę angielskiego obszaru językowego, co stwarza nową szansę dla innych literatur, a literatura Ameryki hiszpańskiej w tej sytuacji znajduje się na uprzywilejowanej pozycji.

Stan literatury latynoamerykańskiej po 1989 roku nie jest już tak dobry jak przed 15 czy 20 laty, kiedy to powstawały największe powieści, które zmieniły oblicze światowej literatury. Zmarł J.I. Borges, J. Cortázar, O. Paz, A. Carpentier, J. Lezama Lima, a ci z młodych: Isabel Allende, Carmen Masterreta, Alfredo Bryce Echenique, Luis Sepúlveda, Sergio Ramirez, Jaime Bayly i in., którzy zajęli ich miejsce z rzadka jedynie potrafią dorównać kunsztem literackim i nowatorstwem swym mistrzom. Piszą i publikują jeszcze przedstawiciele „starej gwardii”: G.G. Márquez, C. Fuentes, M. Vargas Llosa, E. Sabato i choć ich utwory utrzymują niezmiennie wysoki poziom, wszystko wskazuje na to, że ich najlepsze lata już przeminęły. Pomimo to, właśnie ci autorzy w dalszym ciągu cieszą się największą popularnością i, bez wątpienia, młodzi twórcy będą musieli bardzo ciężko pracować, by móc im dorównać.

Gabriel Garcia Márquez w ostatnim czasie wydał kilka tytułów, z których na szczególną uwagę zasługuje powieść *Generał w labiryncie* (1992, wyd. pol. 1993). Jest to fabularyzowana historia ostatnich dni Simona Bolívara, bohatera narodowego wielu krajów Ameryki Południowej. Autor przedstawia tu Bolívara jako zwykłego człowieka, ściągniętego z piedestału, który zamienił mundur i ostrogi na szlafrok i kaptcie. Książka ta wzbudziła wiele polemik w Ameryce, gdzie nie zwykło się przedstawiać tego wielkiego człowieka bez odpowiedniej narodowowyzwoleńczej retoryki. Márquez „uczłowiecza” Bolívara, odziera go z atrybutów bohatera po to, by jeszcze bardziej go wywyższyć. Nie trzeba chyba dodawać, że przedstawiona rzeczywistość (zresztą bardzo skrupulatnie

skonstruowana w oparciu o tysiące stron dokumentów z epoki) miesza się z typową dla Márqueza fantazją. Nie ulega wątpliwości, że jest to jedna z najlepiej napisanych powieści tego autora. Znacznie mniejszym kunsztem charakteryzuje się powieść *O miłości i innych demonach* (1994, wyd. pol. 1996) oraz *Raport z pewnego porwania* (1996, wyd. pol. 1997). Pierwsza z tych powieści została napisana w konwencji realizmu magicznego i stylistyką przypomina *Sto lat samotności* i *Miłość w czasach zarazy*, druga zaś jest jakby zbiorem relacji prasowych na wzór *Opowieści rozbitka*. W ostatnim okresie Márquez opublikował również monolog teatralny *Diatriba de amor contra un hombre sentado* (1995).

Mario Vargas Llosa jest obok Márqueza najbardziej popularnym w naszym kraju (i nie tylko u nas) pisarzem Ameryki Łacińskiej, a jego dwa niedawne pobyty w Polsce jeszcze tę popularność zwiększyły. Po 1989 roku przetłumaczono w Polsce wszystkie jego nowopowstałe powieści oraz te, które nie mogły zostać opublikowane w poprzedniej dekadzie. Obecnie polscy czytelnicy mają dostęp do wszystkich powieści wielkiego Peruwianczyka, pozostaje jeszcze tylko przełożyć jego bogaty dorobek eseistyczny i teatralny, co poniekąd już zaczęto robić, gdyż w tym roku ukazał się nakładem wydawnictwa Rebis z Poznania znany tom esejów, zatytułowany *Prawda kłamstw*. Na szczególną uwagę zasługuje nagrodzona Premio Planeta powieść *Lituma w Andach* (1993, wyd. pol. 1998), będąca jednym z najlepszych przykładów postulowanej przez Vargasa Llosę tzw. powieści totalnej, tzn. takiej, która zawiera w sobie opis całej subiektywnej i obiektywnej rzeczywistości. Jest to powieść o strukturze kryminału, której akcja odbywa się w peruwiańskich Andach w okresie walk z maoistowską partyzantką Świetlistego Szlaku i w której autor, posługując się drobnymi aluzjami, zawarł całą historię Peru. Pod pozornie błahą intrygą kryminalną i miłosną (obie historie przeplatają się i niejako łączą w sobie dwa typy powieści) kryje się co najmniej kilka płaszczyzn odbioru tego utworu. *Lituma w Andach* stanowi kontynuację powieści *Kto zabił Palomina Moleró?* i *Zielony dom*. W tej ostatniej (pierwszej według daty powstania) odnajdujemy zarówno początek, jak i ciąg dalszy historii życia kaprała Litumy. Notabene postać Litumy pojawia się również w innych utworach Vargasa Llosy: *Ciotka Julia i skryba* i sztuka teatralna *Chunga*, które pozwalają lepiej zrozumieć treść *Litumy w Andach*. Ostatnią z powieści M. Vargasa Llosy jest druga część historii Funchita i jego macochy zatytułowana *Zeszyty don Rigoberta*. Podobnie jak w *Pochwale macochy*, autor próbował połączyć sztukę pisarstwa z malarstwem, koncentrując się na wątkach erotycznych. Powieść ta, choć nienaganna pod względem stylistycznym (na uwagę zasługują przepiękne wątki erotyczne), nie wprowadza zbyt wiele nowego do literatury i sprawia, że w porównaniu z *Wojną końca świata*, *Rozmową w „Katedrze”*, czy *Ciotką Julią i skrybą* wypada dość blado.

Carlos Fuentes jest jednym z najbardziej płodnych pisarzy Ameryki. W znakomitej części swoich utworów łączy epizody walki o niepodległość Meksyku z pierwiastkiem subiektywnym i filozoficznym. Należy do grona tych pisarzy i eseistów (obok Octavio Paza i Leopolda Zea), którzy próbują dociec, na czym polega fenomen meksykańskości. Do takiego rodzaju powieści należą bez wątpienia *La campaña* (1990) i *Szklana granica* (1996, wyd. pol. 1999). Pierwsza z nich opowiada o pierwszych dziesięciu latach ruchu niepodległościowego 1810-1820 w Ameryce Łacińskiej, a obok wątku politycznego autor rozwija wątek miłosny i filozoficzny. Choć konstrukcja tej powieści może pozostawiać wiele do życzenia, dowodzi, że Fuentes jest wielkim pisarzem. Druga powieść, znacznie lepsza, to zbiór dziewięciu opowiadań połączonych w powieść ideą, którą jest doszukiwanie się różnic pomiędzy Meksykanami i gringos, czyli obywatelami USA i Europejczykami. Jest to powieść na wskroś meksykańska, w której autor zastanawia się nad przeszłością i przyszłością swego kraju. Nie sposób zrozumieć tej powieści, nie znając Meksyku, stąd też niezbyt chwalebne recenzje tej wybitnej powieści w naszym kraju. Do słabszych należy powieść–pamiętnik *Diana, samotna łowczyni* (1994, wyd. pol. 1997), której akcja odbywa się w znaczącym dla Meksyku (i nie tylko) roku 1968. Wątek polityczny, stanowiący bazę dla historii miłosnej miesza się ze wspomnieniami autora, tworząc raczej mierny efekt. Ogólnie rzecz biorąc jest to jedna ze słabszych powieści tego autora. Obok powieści C. Fuentes opublikował w latach 90-tych tom opowiadań *El naranjo* (1993) i interesujący tom esejów *Geografía de la novela* (1993), w którym dywaguje nad twórczością różnych pisarzy od Borgesa do Italo Calvino i Salmana Rushdiego.

Isabel Allende, z pochodzenia Chilijka, żyjąca w Wenezueli, należy do młodszego pokolenia pisarzy. Zdobyła sławę i uznanie po opublikowaniu w 1982 r. powieści *Dom dusz*, która szybko stała się światowym bestsellerem. Allende w swoich utworach stosuje poetykę realizmu magicznego i rzeczywistości magicznej Alejo Carpentiera, nieobce też jej są wpływy Borgesa. W Polsce wydano już wszystkie jej powieści, pozostał do opublikowania jedynie zbiór opowiadań: *Cuentos de Eva Luna* (1990), naszym zdaniem najlepsza jej książka i jeden z najlepszych zbiorów opowiadań powstałych w Ameryce Łacińskiej w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. To właśnie dzięki tym opowiadaniom, a nie powieściom, należy ustawić Isabel Allende w panteonie największych pisarzy nowego kontynentu. *Cuentos de Eva Luna* to jakby rozszerzenie powieści *Ewa Luna*, w której główna bohaterka przez cały czas zapisuje w zeszycie historie zasłyszane i te, które sama wymyśla. *Cuentos de Eva Luna* to właśnie ten zeszyt, wypełniony historiami o miłości, będących udziałem wszystkich głównych i marginalnych postaci z powieści. W każdym z opowiadań miłość jest traktowana inaczej, to jakby studium uczucia, mamy tu więc miłość: doj-

rzalą, frywolną, niespodziewaną, sfrustrowaną, nieodpowiedzialną, niemożliwą, itd. A każda z historii jako tło ma różne warstwy społeczne Ameryki: od żyjących w puszczy prymitywnych Indian z ich tradycyjnymi obrzędami poprzez bandytów i rewolucjonistów z prowincji do dziennikarzy i dyktatorów. Jeżeli istnieje coś takiego jak literatura kobieca, to ta książka jest właśnie literaturą kobiecą i to w absolutnie najlepszym wydaniu. Z innych książek napisanych w latach 90-tych należy wymienić *Niezgłębiony zamysł* (1991, wyd. pol. 1998), *Paula* (1994, wyd. pol. 1998) i *Afrodyta* (1998, wyd. pol. 1999).

Luis Sepúlveda, również Chilijczyk, zyskał popularność po opublikowaniu w 1989 roku powieści *O starym człowieku, co czytał romanse* (wyd. pol. 1997). Jest to powieść osadzona w realiach puszczy amazońskiej z typowymi dla tego regionu kontrastami znanymi nam z powieści Alejo Carpentiera, czy Gabriela Garcii Marqueza. W zasadzie powieść ta nie wnosi nic nowego do literatury, poza tym że jest świetnie skonstruowana i ukazuje łatwość tworzenia historii przez Sepulvedę. To właśnie styl i sprawna narracja przysporzyły sławy temu autorowi. Z pozostałych jego utworów na uwagę zasługuje *Patagonia Express* (1995), będący swego rodzaju dziennikiem podróży i hymnem pochwalnym na cześć południowego Chile, książka przygodowa *Nombre de tere-ro* (1995) również osadzona w realiach Ziemi Ognistej i *Mundo del fin del mundo* (1989).

Do pisarzy z pokolenia postboomu w Argentynie należy **Oswaldo Soriano** (1943-1997), który w interesującym nas okresie wydał powieści: *El ojo de la patria* (1992), *La hora sin sombra* (1995) i zbiór opowiadań i różnych pism pt. *Piratas, fantasmas i dinosaurios* (1996). Pisarz ten niezbyt dobrze znany w Polsce – opublikowano dwie jego powieści: *Smutne, samotne i ostateczne* (1973, wyd. pol. 1976) i *Nie będzie więcej męki, nie będzie zapomnienia* (1979, wyd. pol. 1980) – światową sławę zdobył w latach 70 tych utworami, w których przedstawia nędzę życia, samotność, złożoność ludzkiej osobowości, choć nieobcy mu jest też humor i ironia wzorem swych wielkich rodaków Roberto Arlt, czy Ernesto Sabato. Powieść *La hora sin sombra* osadzona w realiach dyktatury wojskowej w Argentynie i wygnania, do którego Soriano został zmuszony w 1976 r.

Z pisarzy starszego pokolenia, którzy ostatnio z rzadka jedynie zaskakiwali czytelników nowymi utworami należą: **Alfredo Bryce Echenique** *No me esperen en abril* (1995) i zmarły w 1996 roku **José Donoso** publikujący tomy esejów *Donde van a morir los elefantes* (1995) i *Conjeturas sobre la memoria de mi tribu* (1996).

Z pozostałych pisarzy, którzy niewątpliwie zasługują na uwagę, a o których nie będziemy szczegółowo pisać ze względu na skromne rozmiary niniejszego artykułu, należy wspomnieć: Sergia Ramirezę z Nikaragui, Álvara Mutisę

z Kolumbii, Josego Balza z Wenezueli, Jaimego Bayly z Peru, Homera Aridjisa z Meksyku, Artura Ariasa i Dante Liano z Gwatemali, Mayrę Montero o pochodzeniu kubańsko-portorykańskim i Argentyńczyków Abela Posse, Josego Pablo Freinmana i Mempa Giardinello. Autorzy ci, choć niektórzy wkroczyli już w wiek dojrzały i opublikowali dość znaczącą liczbę powieści, w dalszym ciągu stanowią jeszcze pokolenie X literatury latynoamerykańskiej. Miejmy nadzieję, że wydawcy niebawem zainteresują się również tworzoną przez nich literaturą.

PRZEKŁADY LITERATURY HISPANOAMERYKAŃSKIEJ NA JĘZYK POLSKI W LATACH 1989-1999

1989

- Bryce Echenique, Alfredo. *Bujne życie Martina*. – Warszawa: Czytelnik, 1989
Cardenal, Ernesto. *Poezje*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1989
Castellanos, Rosario. *Balun-Cañán*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1989
Cortázar, Julio. *Niewpory*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1989
Lezama Lima, Jose. *Nieosiągalne powraca*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1989

1990

- Paz, Octavio. *Pochmurno*. – Warszawa: Spacja, 1990

1991

- Allende, Isabel. *Z miłości i cienia*. – Kraków: Oficyna Literacka, 1991
Donoso, Jose. *Ogród tuż obok*. – Kraków: Oficyna Literacka, 1991
Paz, Octavio. *Labirynt samotności*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1991
Paz, Octavio. *Wokół kamienia słońca*. – Olsztyn: Ethos, 1991
Vargas Llosa, Mario. *Historia Alejandra Mayty*. – Tenten, 1991

1992

- Fuentes, Carlos. *Pogrzebane zwierciadło*. – OPUS, 1992
Fuentes, Carlos. *Stary gringo*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1992.

1993

- García Márquez, Gabriel. *General w labiryncie*. – Warszawa: PIW, 1993
Vargas Llosa, Mario. *Pochwała macochy*. – Warszawa: Muza, 1993

1994

- Fuentes, Carlos. *Zmiana skóry*. – Poznań: Rebis, 1994
García Márquez, Gabriel. *Miłość w czasach zarazy*. – Warszawa: Muza, 1994

1995

García Márquez, Gabriel. *Dwanaście opowiadań tulaczyh*. – Warszawa: Muza, 1995

Paz, Octavio. *Prąd przemienny*. – Warszawa: Czytelnik, 1995

1996

Allende, Isabel. *Dom dusz*. – Warszawa: Muza, 1996

García Márquez, Gabriel. *O miłości i innych demonach*. – Warszawa: Muza, 1996

Vargas Llosa, Mario. *Kto zabił Palomina Molero?*. – Poznań: Rebis, 1996

1997

Allende Isabel. *Ewa Luna*. – Warszawa: Muza, 1997

Carpentier, Alejo. *Święto wiosny*. – Warszawa: Czytelnik, 1997

Fuentes, Carlos. *Diana nocna łowczyni*. – Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1997

García Márquez, Gabriel. *Raport z pewnego porwania*. – Warszawa: Muza, 1997

Sepúlveda, Luis. *O starym człowieku co czytał romanse*. – Warszawa: Muza, 1997

Vargas Llosa, Mario. *Gawędziarz*. – Poznań: Rebis, 1997

1998

Allende, Isabel. *Paula*. – Warszawa: Muza, 1998

Andahazi, Federico. *Anatomista*. – Poznań: Zysk i Ska, 1998

Vargas Llosa, Mario. *Lituma w Andach*. – Poznań: Rebis, 1998.

1999

Allende, Isabel. *Niezglębiony zamysł*. – Warszawa: Muza, 1999

Allende, Isabel. *Afrodyta*. – Warszawa: Muza, 1999

Fuentes, Carlos. *Szklana granica*. – Warszawa: Prószyński i Ska, 1999

Vargas Llosa, Mario. *Zeszyty don Rigoberta*. – Warszawa: Muza, 1999

Vargas Llosa, Mario. *Prawda kłamstw*. – Poznań: Rebis, 1999

Urszula Bzdawka
Dział Instrukcyjno-Methodyczny

TEATR W POLSCE I NA ŚWIECIE

Teatr to jedna z najstarszych gałęzi sztuki towarzyszących człowiekowi. Różne były jego formy i środki wyrazu. Wiek XX przyniósł szereg zmian, szczególnie w zakresie gry aktorskiej i techniki teatralnej, pozwalającej na zupełnie nowe inscenizacje. Wspomniane przemiany nie ominęły również teatru polskiego, który na trwale wpisał się do historii teatru światowego takimi nazwiskami, jak na przykład Tadeusz Kantor czy Jerzy Grotowski.

Istotne zmiany przyniosły teatrowi polskiemu ostatnie lata. Po blisko 50 letnim okresie mecenatu państwowego teatry znalazły się w gestii samorządów lokalnych, które w różnym stopniu rozumieją potrzeby kulturalne środowiska i zasadność istnienia teatrów. Pod opieką państwa pozostały tylko 3 placówki: Teatr Wielki – Opera Narodowa, Teatr Narodowy i Teatr Stary. Pozostałe są teatrami samorządowymi. Podobne rozwiązania funkcjonują od lat w innych krajach, dając różne efekty.

Z okazji Dnia Teatru (27 III) proponujemy bibliografię wybranych prac dotyczących teorii i historii teatru, jego sytuacji w Polsce i na świecie. Uwzględniono pozycje zwarte od roku 1980 i artykuły z ostatniego dziesięciolecia.

TEORIA I HISTORIA TEATRU

a. Pozycje zwarte

1. BRAUN Kazimierz, RÓŻEWICZ Tadeusz
Języki teatru. – Wrocław: Wydaw. Dolnośląskie, 1989. – 205 s.
2. FREŚ Jan Andrzej
Prądy i konwencje w dramacie i teatrze. – Kraków: „Od nowa” Spółka Wydawnicza, 1995. – 123 s. – (Z lekcji na lekcje: Przewodnik dla nauczycieli i uczniów szkół średnich)
3. GAWLIK Jan Paweł
Okolice teatru. – Kraków: Wydaw. Literackie, 1989. – 403 s.
4. HAUSBRANDT Andrzej
Elementy wiedzy o teatrze. – Wyd. 2 zm. – Warszawa: Wydaw. Szkolne i Pedagog., 1990. – 271 s.

5. HAUSBRANDT Andrzej
Kulisy kulis. – Warszawa: Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, 1989. – 188 s.: fot., portr., rys. – (Mój Konik – Teatr)
6. HAUSBRANDT Andrzej
Podnieść kurtynę. – Warszawa: „Iskry”, 1989. – 394 s.: rys.
7. HISTORIA teatru / red. John Russell Brown. – Warszawa: „Diogenes”, 1999. – 581 s. tabl. kolor.: il., faks., fot., portr., mapy
8. KOTT Jan
Kamienny potok: eseje o teatrze i pamięci. – Wyd. 2 rozsz. – Kraków: Wydaw. Literackie, 1991. – 613 s.: rys.
9. KUBIKOWSKI Tomasz
Siedem bytów teatralnych: o fenomenologii sztuki scenicznej. – Warszawa: „Krağ”, 1994. – 162 s.: rys.
10. MORAWIEC Elżbieta
Seans pamięci: szkice o dramacie i teatrze. – Kraków: Wydaw. Baran i Suszczyński, 1996. – 351 s.
11. O TEATRZE i dramacie: studia, przyczynki, materiały / red. Edward Krasiński. – Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1989. – 473 s. tabl.: fot., pl., portr. – (Studia i Materiały do Dziejów Teatru Polskiego)
12. OD SYMBOLIZMU do post-teatru / red. Ewa Wąchocka. – Warszawa: Fundacja Astronomii Polskiej, 1996. – 254 s. tabl.: portr.
13. ORZECZOWSKI Emil
Kilka lekcji o teatrze. – Kraków: „Księgarnia Akademicka”, 1995. – 107 s. – (Wydawnictwa „Księgarni Akademickiej”)
14. PAŁŁASZ Alojzy
Od Jarry'ego do Becketta i Arrabela. – Warszawa: „Iskry”, 1989. – 273 s.
15. PANEK Wacław
Śpiew, śmiech i grzech: (rozmowy wokół teatru muzycznego). – Poznań: Krajowa Agencja Wydawnicza, 1989. – 181 s.: portr. – (Rozmowy Kształcą)
16. PROBLEMY teorii dramatu i teatru / aut. wybór, oprac. Janusz Degler. – Wrocław: Wydaw. Uniwersytetu Wrocławskiego, 1988. – 490 s.
17. RASZEWSKI Zbigniew
Teatr w świecie widowisk: dziewięćdziesiąt jeden listów o naturze teatru. – Warszawa: „Krağ”, 1991. – 261 s.
18. SŁAWIŃSKA Irena
Teatr w myśli współczesnej: ku antropologii teatru. – Warszawa: Państw. Wydaw. Nauk., 1990. – 431 s.

19. STYAN John Louis

Współczesny dramat w teorii i scenicznej praktyce. – Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1997. – 538 s.: faks., fot., portr., rys.

b. Artykuły

1. BANU Georges. Od słowa do śpiewu // *Not. Teatr.* – 1996, s. 164–166
Środki wyrazu stosowane we współczesnym teatrze.
2. BRAUN Kazimierz. Zagrożenia i nadzieje teatru // *Odra.* – 1993, nr 4, s. 71–76
3. CYWIŃSKA Izabela. O nowy model teatru / rozm. Elżbieta Pomorska // *Odra.* – 1993, nr 4, s. 68–69
4. CZAS na was, panowie / wypowiedź. Ronald Harwood, rozm. Piotr Rüdźki // *Not. Teatr.* – 1997, s. 109–110
Przyszłość teatru.
5. DABEK-DERDA Ewa, NOWACKA Beata. Koniec teatru? // *Opcje.* – 1998, nr 3, s. 56–59
Koncepcje post-teatru.
6. DROGA do teatru XXI wieku // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 29, dod. s. III
7. DUDA Artur. Alternatywa? Tak, proszę pana // *Prz. Artyst.-Liter.* – 1996, nr 6, s. 23–26
Teatry alternatywne.
8. DUDZIK Wojciech. Zmiany wokół teatru – zmiany w teatrze // *Prz. Hum.* – 1995, nr 5, s. 101–106
9. DZIEWULSKA Małgorzata. Dlaczego // *Teatr.* – 1994, nr 12, s. 35
Teatr alternatywny.
10. FUCHS Georg. Scena przyszłości // *Not. Teatr.* – 1993, nr 6, s. 44–52
Modele teatru.
11. GUSZPIŃ Ireneusz. Dziewięć pytań o teatr / rozm. Agnieszka Siwek // *Odra.* – 1997, nr 4, s. 103–106
12. HEINRICH Marcin. Teatr i alternatywność // *Fa-Art.* – 1995, nr 4, s. 46–48
13. JANIKOWSKI Grzegorz. Europejskie reminiscencje // *Sycyna.* – 1999, nr 5, s. 13
Festiwal Międzynarodowy Teatrów Alternatywnych „Reminiscencje Teatralne '99”, Kraków.
14. JASIŃSKI Bruno. Teatr i aktor: z zagadnień teatru współczesnego // *Dialog.* – 1996, nr 3, s. 124–126

15. KOLANKIEWICZ Leszek. Kropelka brandy ze Stonehenge // *Dialog*. – 1998, nr 11, s. 146–170
Krytyka i teoria teatru.
16. KOTT Jan. Awangarda i postmodernizm – ale gdzie teatr? // *Teksty Drugie*. – 1994, nr 5/6, s. 249–264
17. LEŚNIKOWSKI Dariusz. Polski teatr alternatywny: nowe drogi? // *Fa-Art*. – 1995, nr 1, s. 84–87
18. NIE jestem prorokiem / (wypow.) Stoppard Tom, rozm. Piotr Rudzki // *Not. Teatr*. – 1997, s. 111
Przyszłość teatru.
19. NIZIOŁEK Grzegorz. Awangarda, po awangardzie... // *Teatr*. – 1995, nr 2, s. 14–16
20. OSIŃSKI Zbigniew. Inspiracje jungowskie w teatrze XX wieku: rekonesans // *Prz. Artyst.-Lit.* – 1997, nr 9, s. 22–43
21. SIERADZKI Jacek. Bzik zbiorowy: od Witkacego do Ewity: dyktatura postmodernizmu w teatrze // *Polityka*. – 1997, nr 8, s. 56–57
22. WOŹNIAK Roman. Przestrzeń w teatrze, przestrzeń teatru // *Konteksty*. – 1996, nr 1/2, s. 31–32
23. ZIĘBIŃSKI Andrzej. Modele teatru // *Teatr*. – 1993, nr 3, s. 38–39
24. ŻUROWSKI Andrzej. Niepokój o awangardę // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 8, s. 8
Europejska Nagroda Nowej Rzeczywistości Teatralnej.

TEATR W POLSCE

a. Pozycje zwarte

1. BRAUN Kazimierz
Teatr polski (1939–1989): obszary wolności – obszary zniewolenia. – Warszawa: „Semper”, 1994. – 250 s.
2. LEKSYKON teatralny / aut. Barbara Osterloff, Magdalena Raszewska, Krzysztof Sielicki. – Warszawa: Wydaw. Książkowe „Twój Styl”, 1996. – 283 s.
3. RASZEWSKI Zbigniew
Krótka historia teatru polskiego. – [Wyd. 3 przejrz.]. – Warszawa: Państw. Instytut Wydaw., 1990. – 279 s.: faks., fot., portr., rys.
4. SWINARSKI Konrad
Wierność wobec zmienności. – Warszawa: Wydaw. Artyst. i Filmowe, 1988. – 282 s.: portr.

5. UDALSKA Eleonora

Teatr polski końca XX wieku. – Kielce: „Szumacher”, 1997. – 44 s.
– (Spotkania Literackie)

b. Artykuły

1. ADAMSKI Jerzy. Dramat polskiego teatru dramatycznego // *Wiad. Kult.* – 1995, nr 24, s. 6
2. BALTYN Hanna. Młodzi, zdolni...: o nurcie moralnym we współczesnym polskim teatrze // *Tygieł Kult.* – 1998, nr 9/10, s. 26–30
3. CHAOS i tragedia / wypowiedź. Maria Prussak, rozm. przeprowadził Jacek Kopciński, Janusz Majcherek // *Teatr.* – 1997, nr 4, s. 9–13
O współczesnych inscenizacjach literatury klasycznej.
4. DUNIEC Krystyna. Polski teatr w Szwecji // *Dialog.* – 1997, nr 6, s. 170–172
5. FIK Marta. Polski teatr monumentalny – cóż to znaczy?: (próba podsumowania) // *Teatr.* – 1996, nr 12, s. 44–47
6. FILIPOWICZ Halina. Teatr po Solidarności, dramat po Różewiczu // *Odra.* – 1994, nr 11, s. 55–58
7. GRUSZCZYŃSKI Piotr. Teatr na wolności // *Tygod. Powsz.* – 1998, nr 20, s. V
Teatr w Polsce po 1989 roku.
8. GRUSZCZYŃSKI Piotr. Teatr w poszukiwaniu właściwości // *Dialog.* – 1998, nr 10, s. 143–151
Teatr w Polsce po 1989 roku.
9. GRUSZCZYŃSKI Piotr. Z czego my wszyscy? // *Res Pub. Nowa.* – 1998, nr 12, s. 20–22
10. HANUSZKIEWICZ Adam. Nie ma widza – nie ma teatru / rozm. Alicja Dolowska // *Tygod. Solid.* – 1993, nr 42, s. 12
11. HERICH Marcin. Czy polski teatr bywa postmodernistyczny? // *Fa-Art.* – 1994, nr 2, s. 80–82
12. HERICH Marcin. Ostatnia zniewaga: (ponowoczesność a polska refleksja teatrolologiczna). – (Czy polski teatr bywa postmodernistyczny; cz. 2) // *Fa-Art.* – 1995, nr 3, s. 34–37
13. JASTRZĘBSKI Jerzy. Czy teatry przetrwają? // *Odra.* – 1994, nr 4, s. 85–86
14. K.A.W. Teatr i dramat polskiej emigracji w latach 1939–1989 // *Pamięt. Teatr.* – 1994, z. 3/4, s. 548–550
Sesja naukowa w Poznaniu.

15. KOCHANOWSKA Ewa. Co siedem lat do teatru // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 15, s. 6
Polska polityka teatralna.
16. KOMOROWSKI Jarosław. Ofelii bukiet rozmaity // *Teatr.* – 1998, nr 9, s. 38–39
Krytyka teatralna polska.
17. KOPKA Krzysztof. Pokolenie martwego sezonu // *Not. Teatr.* – 1997, s. 5–19
Teatr polski lat 80-tych.
18. KOT Wiesław, SOCHA Natasza. Wierzenie pudełka // *Wprost.* – 1994, nr 15, s. 76–77, il.
Teatry prowincjonalne.
19. LIS Andrzej. Teatr zależny? // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 45, s. 7
20. ŁAPICKI Andrzej. Jesteśmy w drzwiach? // *Polityka.* – 1995, nr 18, s. 17
Kondycja teatru polskiego.
21. MACIĄG Rafał. Pożegnanie z dramatem // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 25, s. 23
22. MACIĄG Rafał. Warunki porozumienia // *Dialog.* – 1997, nr 6, s. 156–160
Dramat a jego inscenizacja teatralna.
23. MARCZEWSKI Andrzej Maria. System zwany producenckim // *Rzeczpospolita.* – 1997, nr 260, s. 25
Reforma polskiego teatru.
24. MIŁKOWSKI Tomasz. Zatrute imperium? // *Prz. Tyg.* – 1995, nr 31, s. 13
Funkcjonowanie teatru w Polsce.
25. NAJWYŻSZA forma milczenia / wypowiedź. Zygmunt Kubiak, rozm. Paweł Goźliński, Jacek Kopciński, Janusz Majcherek // *Teatr.* – 1997, nr 4, s. 5–8
Inszenizacje tragedii antycznych w Polsce.
26. NIE POWIEDZIAŁ że przyjedzie na pewno / wypowiedź. Antoni Libera, rozm. Włodzimierz Braniecki // *Arkusz.* – 1997, nr 2, s. 6
Inszenizacje sztuk Samuela Becketta w Polsce.
27. ORDAK Grażyna. Co łaska na kulturę // *Gaz. Bank.* – 1999, nr 15, s. 8–9
Kondycja finansowa teatrów polskich.
28. PAWŁOWSKI Roman. Apetyt na marchewkę // *Gaz. Wybor.* – 1998, nr 106, s. 10–11
Projekt reformy Teatru Telewizji.

29. PRZYDAŁABY się rewolucja / wypowiedź. Małgorzata Dziewulska, rozm. Grażyna Drabik // *Europa*. – 1998, nr 3, s. 80–84
Teatr w Polsce.
30. RAMOTOWSKI Jacek. Wspólnota i wykorzenie // *Teatr*. – 1996, nr 5, s. 34–35
Teatry awangardowe w Polsce.
31. RATAJCZAKOWA Dobrochna. Teatr i dramat w czasie przełomu // *Życie i Myśl*. – 1994, nr 3, s. 45–51
32. SZANSE na ferment / wypowiedź. Jacek Weksler, rozm. Zdzisław Pietrasik // *Polityka*. – 1999, nr 5, s. 72, 74
Teatr telewizyjny polski.
33. SZEKSPIR przegrywa z „Kilerem” / wypowiedź. Mirosław Bork, Kazimierz Kutz, Tadeusz Nyczek, Izabella Cywińska, Janusz Majcherek // *Rzeczpospolita*. – 1998, nr 105, s. 25
Teatr Telewizji – Polska.
34. TERLECKA Małgorzata. Antrakt // *Polityka*. – 1993, nr 18, s. 8
Sytuacja teatru.
35. WEKSLER Jacek. Nic za darmo i nic od razu: polski teatr umrze z braku współczesnej dramaturgii / rozm. Bożena Winnicka // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 23, s. 23
36. WRÓBLEWSKI Andrzej Krzysztof. Fotel na głowę // *Polityka*. – 1999, nr 17, s. 45–46
Sytuacja finansowa polskich teatrów.
37. ZAWISTOWSKI Władysław. Kiedy umrze polski teatr? (11 przypuszczeń) // *Odra*. – 1994, nr 7/8, s. 73–78
38. ZIĘBIŃSKI Andrzej. Raport // *Teatr*. – 1993, nr 7/8, s. 10–13
Sytuacja organizacyjno-ekonomiczna teatru w Polsce.
39. ZIĘBIŃSKI Andrzej. Sytuacja teatru w Polsce // *Prz. Powsz.* – 1993, nr 10, s. 62–85
40. ŻARNECKI Andrzej. Rozmowa // *Teatr*. – 1998, nr 1, s. 58
Teatr współczesny – szkice.
41. ŻUBER Felicja. Uczestnictwo w życiu teatralnym (zmiany w latach 1972–1990) // *Kult. i Sport*. – 1992, nr 3, s. 127–137

TEATR NA ŚWIECIE

a. Pozycje zwarte

1. ASZYK Urszula

Współczesny teatr hiszpański w walce o... teatr. – Warszawa: Państw. Instytut Wydawniczy, 1988. – 230 s. tabl., fot., portr.

2. GANABI Hatif
Teatr arabski: źródła, historia, poszukiwania. – Warszawa: „Dialog”, 1995. – 183 s.: fot. – (Teatr Orientu)
3. KARPIŃSKI Maciej
Życie i śmierć na Broadwayu: szkice o współczesnym teatrze amerykańskim. – Warszawa: Wydaw. Artyst. i Filmowe, 1990. – 214 s.
4. KASAREŁŁO Lidia
Tian Han: u źródeł nowego teatru chińskiego. – Warszawa: Dialog, 1995. – 124 s.: fot. – (Teatr Orientu)
5. OGAREK-CZOJ Halina
Teatr koreański. – Toruń: „Comer”, 1993. – 70 s.: fot.
6. PASQUIER Marie-Claire
Współczesny teatr amerykański. – Warszawa: Państw. Instytut Wydawniczy, 1987. – 209 s.
7. TYSZKA Juliusz
Widowiska nowojorskie. – Poznań: „Ars Nova”, 1994. – 227 s.: portr.
8. ŻEROMSKA Estera
Teatr japoński: powrót do przeszłości. – Warszawa: „Dialog”, 1996. – 150 s.: fot. – (Teatr Orientu)

b. Artykuły

1. ASZYK Urszula. Teatr końca wieku: post-awangarda, post-modernizm, post-teatr // *Dekada Lit.* – 1997, nr 12, s. 22–24
Teatr hiszpański XX w.
2. BARBA Eugeniusz. Teatr euroazjatycki czyli szansa // *Dialog.* – 1993, nr 8, s. 93–97
3. BARDIJEWSKA Liliana. Bułgaria: skrajności i środek // *Dialog.* – 1994, nr 2, s. 183–186
Teatr bułgarski.
4. BAYERDÖRFER Hans-Peter. Niemiecki teatr w latach zjednoczenia 1989–1992 // *Dialog.* – 1994, nr 3, s. 88–94
5. BENITE Joaquim. Teatr w Portugalii / rozm. Anna Kuligowska-Korzeniowska // *Dialog.* – 1995, nr 9, s. 159–162
6. BICZYCKI Jan. Transpozycja uczucia / rozm. Dorota Krzywicka // *Teatr.* – 1992, nr 14–15
Teatr w Niemczech.
7. BRAUN Kazimierz. Struktura życia teatralnego w USA // *Teatr.* – 1992, nr 3, s. 11–12

8. CHOŁODZIŃSKI Piotr. ...A jaki w Norwegii? / rozm. Justyna Golińska // *Dialog*. – 1995, nr 10, s. 145–148
9. CIRLIĆ Dorota Jovanka. Miasto – teatr // *Tygiel Kult.* – 1997, nr 10/12, s. 116–119
Teatr w Serbii.
10. DEREJCZYK Renata. Strachy Niemców // *Dialog*. – 1998, nr 11, s. 188–190
Teatr niemiecki od 1989 r.
11. DRAMATURGIA fińska: blisko ludzi / wypowiedź Hannu Harju, rozm. Małgorzata Semil // *Dialog*. – 1998, nr 10, s. 110–117
Teatr fiński, historia.
12. DREWNIAK Łukasz. Wrzenie w mateczniku: współczesny teatr litewski // *Tyg. Powsz.* – 1998, nr 17, s. 14
Teatr litewski, historia.
13. ERNSTEIN Rob. Małe teatry w Holandii / tłum. Agnieszka Rzepa // *Opcje*. – 1996, nr 2, s. 34–45
14. GIERAT-BIEDROŃ Bożena. Rodzinna zgoda po irlandzku // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 2, s. 14
Festiwal teatralny, Dublin. Teatr irlandzki.
15. GRYŃ-FRISTER Elżbieta. Narodziny teatru hebrajskiego w Palestynie // *Tygiel Kult.* – 1998, nr 9/10, s. 107–110
Teatr żydowski – historia.
16. JAUNIŠKIS Vaidis. Dom łalki – koniec iluzji // *Dialog*. – 1996, nr 7, s. 182–184
Współczesny teatr litewski.
17. JOHNSEN Kai. Po Ibsenie: nowa dramaturgia norweska // *Dialog*. – 1998, nr 11, s. 141–145
Dramat norweski – historia XX w.
18. JOVICEVIĆ Aleksandra. Opowieści niewidzialnych ludzi // *Odra*. – 1997, nr 5, s. 38–49
Teatr jugosłowiański okresu wojny, lata 1991–1996.
19. KIRKKOPELTO Esa. Kiedy teatr jest sztuką?: uwagi na temat sytuacji teatru fińskiego // *Dialog*. – 1999, nr 1, s. 186–187
20. KLASS Joanna. Melpomena w cieniu Hollywood // *Tygiel Kult.* – 1998, nr 9/10, s. 114–118
Teatr amerykański od 1945 r.
21. KOŁOMYJEC Rostysław. Surowa codzienność teatralnego święta // *Teatr*. – 1993, nr 2, s. 23–24
Teatr ukraiński.

22. KOMPTEL Grażyna. Teatr winien łączyć: o scenach niepodległej Łotwy // Tygiel Kult. – 1996, nr 8/9, s. 127–129
23. KOVACEVIĆ Dasa, KRECKOVIĆ Milos. Belgradzkie pięćdziesiątki / oprac. Dorota Jovanka Cirić // D i a ł o g . – 1998, nr 9, s. 189–191
Teatr jugosłowiański – historia od 1945 r.
24. KULIGOWSKA Anna. Toronto the good! // T e a t r . – 1996, nr 1, s. 42–44
Współczesny teatr i dramat kanadyjski.
25. LINDOWSKAJA Nadeżda. Rzecz o teatrze słowackim // Tygiel Kult. – 1996, nr 2, s. 95–98
26. LIPKOWSKA Anna. Młody teatr Ukrainy // T e a t r . – 1993, nr 2, s. 25–29
27. LITWA – inny teatr // D i a ł o g . – 1995, nr 1, s. 163–167
28. ŁABĘDZKA Izabela. Artaud, Yeats, Brecht i teatry Wschodu // D i a ł o g . – 1997, nr 5, s. 142–149
29. ŁABĘDZKA Izabela. Od dramatu mówionego do teatru awangardowego w Chinach // C z a s K u l t . – 1997, nr 3, s. 30–33
30. MAJCHEREK Janusz. Siedem przelotnych spojrzeń na Paryż // T e a t r . – 1999, nr 4, s. 10–14
Teatr francuski – współczesny.
31. MARECKAITE Grażyna. Milczenie teatru litewskiego // T y t u ł . – 1994, nr 1, s. 199–202
32. NIE starzec się! / wypowiedź Timo Sokura [i in.] // D i a ł o g . – 1998, nr 11, s. 118–127
Dyskusja nt. strategii przetrwania teatru skandynawskiego.
33. READ Leslie Du. S. Początki teatru w Afryce i obu Amerykach // K o n t e k s t y . – 1998, nr 2, s. 32–34
34. RENIK K. Kłopoty najklasyczniejszego teatru // D i a ł o g . – 1991, nr 10, s. 121–128
Teatr indyjski.
35. RYNARZEWSKA Ewa. Teatr koreański // D i a ł o g . – 1996, nr 5/6, s. 244–247
36. SADOWSKA-GUILLON I. Paradoks francuskiego teatru: rozwój w czasie kryzysu // T e a t r . – 1992, nr 3, s. 8–9
37. SOKÓŁ Lech. Dyplomatyka i łowy, czyli ambasador w teatrze // D i a ł o g . – 1997, nr 11, s. 112–128
Teatr norweski.
38. STRILEC Valentina. Teatralna legenda // K o n t e k s t y . – 1996, nr 3/4, s. 65–69
Kijowski Teatr Młodzieży.
39. SZUM Małgorzata. Jak to się robi w Anglii // T e a t r . – 1997, nr 9, s. 40–42

40. SZUM Małgorzata. Jak to się robi w Anglii // *T e a t r .* – 1997, nr 7/8, s. 82–85
41. TABORSKI B. Życie teatralne w Anglii // *T e a t r .* – 1992, nr 3, s. 9–10
42. THEIL Per. Nowy teatr duński // *D i a ł o g .* – 1998, nr 11, s. 113–117
43. 300 lat nowoczesności / wypowiedź. Jean-Pierre Miquel, rozm. Janusz R. Kowalczyk // *R z e c z p o s p o l i t a .* – 1999, nr 55, s. 14
Komedia Francuska.
44. VANKERKHOVEN Coralia. Teatr francuskojęzycznej Belgii // *D i a ł o g .* – 1997, nr 9, s. 171–173
45. WACHOWSKI Jacek. W cieniu brodwayowskich reklam // *C z a s K u l t .* – 1993, nr 5, s. 42–47
Teatr w Stanach Zjednoczonych.
46. WASZKIEL Marek. W Iranie // *D i a ł o g .* – 1993, nr 3, s. 176–179
Teatr w Iranie.
47. WEBER Carl. Teatr niemiecki: między przeszłością a przyszłością // *N o t . T e a t r .* – 1993, nr 6, s. 63–73
48. WYSIŃSKA Elżbieta. Węgierski pluralizm teatralny // *D i a ł o g .* – 1992, nr 10, s. 166–169
49. ZABOŁOTYNA Walentyna. Teatr ukraiński dzisiaj // *T e a t r .* – 1993, nr 2, s. 6
50. ZINOWIEC Mariusz. Następcy Efrosa // *D i a ł o g .* – 1994, nr 1, s. 163–167
Nowości w teatrze rosyjskim.
51. ŻEROMSKA Estera. Post-shingeki awangardowy nurt w XX-wiecznym teatrze i dramacie japońskim: powstanie i rozwój w latach sześćdziesiątych // *J a p o n i c a .* – 1996, nr 6, s. 45–55
52. ŻMIJ-ZIELIŃSKA D. Teatr węgierski – bilans i perspektywy // *D i a ł o g .* – 1991, nr 10, s. 136–141
53. ŻUROWSKI Andrzej. Teatr na jutro // *W i a d . K u l t .* – 1997, nr 42, s. 9
Życie teatralne w Holandii.

Andrzej Dudziak

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

KONKORDATY POLSKIE – 1925, 1993

Konkordat jest specyficzną formą umowy, układu między państwem a Kościołem katolickim. Reguluje wzajemne stosunki, prawa i określa kompetencje

władz świeckich oraz duchownych na zasadzie wzajemnego poszanowania i niezależności obu wielkich organizacji działających dla dobra wspólnego tych samych ludzi.

Historia konkordatów sięga przełomu XI/XII wieku. W Polsce natomiast, umowy z papieżem zawierano w latach 1519, 1525 i 1726 (modyfikacja – 1736). Kolejny konkordat został podpisany 10 lutego 1925 roku. Po burzliwej debacie sejmowej zatwierdzono go ustawą z 23 kwietnia, a wszedł w życie 2 sierpnia tegoż roku. Zgodnie z art. XXV układu wszystkie „prawa, rozporządzenia i dekrety”, które obowiązywały na terenie Polski, a pozostawały w sprzeczności z jego treścią traciły ważność. Konkordat ten jednostronnie zerwały władze PRL.

W okresie powojennym stosunki pomiędzy PRL a Kościołem uregulowane były przez porozumienia z 1950, 1976 oraz ustawę z 19 maja 1989 roku. Wraz z przybyciem do Polski nuncjusza apostolskiego rozpoczęły się prace nad konkordatem, które we wstępnej wersji ukończono w październiku 1991 roku. W oparciu o zasady autonomii i niezależności, tolerancji i wolności religijnej powstał konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską podpisany 28 lipca 1993 roku. W myśl jego postanowień Kościół i jego instytucje uzyskały osobowość prawną i zabezpieczenie swobody wypełniania misji (m.in. nauczanie religii w szkołach, tworzenie i prowadzenie ośrodków wychowawczych i edukacyjnych, sprawowanie opieki duszpasterskiej nad żołnierzami, posiadanie i korzystanie ze środków społecznego przekazu). Mimo wysokiej oceny przez znawców prawa umowa ta została ratyfikowana dopiero w 1998 roku, po zmianie składu parlamentu. Jak wykazuje praktyka obawy przeciwników konkordatu nie znajdują uzasadnienia.

Mijająca w bieżącym roku 75 rocznica podpisania konkordatu z 1925 roku stanowi okazję do przypomnienia historii umów pomiędzy państwem a Kościołem. Nieliczne pozycje omawiają układy z poszczególnymi państwami świata. Większość zestawu (wybór) przedstawia konkordaty polskie. Najwięcej miejsca zajmują artykuły (z lat 1992–1997) prezentujące poglądy poszczególnych instytucji, partii i osób na temat konkordatu z 1993 roku.

I. KONKORDATY I ICH HISTORIA – ŚWIAT

1. BURSCHE Edmund

Historia konkordatów. – [Wyd. 2 i e. 1 powojenne]. – Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac., 1996. – 95 s. – (Bestsellery z Przeszłości)

2. KATOLICKA nauka społeczna wobec wybranych problemów współczesnego świata / red. Tomasz Homa, Marek Majczyzna, Andrzej Porębski. – Kraków: WAM Księża Jezuici, 1995. – 117 s. – (Ordo Socialis; 3)
3. KRUKOWSKI Józef
Konkordaty współczesne: doktryna, teksty 1964–1994. – Warszawa, 1995.
4. IKONOWICZ Mirosław. Rozwód religijny: Hiszpania bez konkordatu // *Polityka*. – 1996, nr 8, s. 70–71
5. MERKER Aleksander. Jak to z konkordatami bywało... // *Bez Dogmatu*. – 1995, nr 16, s. 14–16
6. NOWACZYK Mirosław, STACHOWSKI Zbigniew
Konkordat z Włochami. – Warszawa: „Książka i Wiedza”, 1989. – 216 s.
7. RUTKOWSKI Jan. Konkordat a konstytucja: lekcja włoska // *Dziś*. – 1995, nr 12, s. 38–41
8. WARCHAŁOWSKI Krzysztof. Fakultatywna forma nauczania religii w konkordatach z państwami europejskimi // *Państwo i Prawo*. – 1998, z. 7, s. 79–91
9. WARCHAŁOWSKI Krzysztof
Nauczanie religii i szkolnictwo katolickie w konkordatach współczesnych. – Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL. Wydawnictwo, 1998. – 239 s. – (Prace Wydziału Nauk Prawnych; 7)
10. WŁODARCZYK Tadeusz
Konkordaty: zarys historii ze szczególnym uwzględnieniem XX wieku. T. 1–2. – Wyd. 2 rozsz. – Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1996. – 2 t. (291; 293–657 s.)

II. KONKORDATY POLSKIE

A. KONKORDAT 1925

1. KRASOWSKI Krzysztof. Ponad infulami: jak zawierano konkordaty w 1925 r. // *Polityka*. – 1998, nr 14, s. 67–68
2. LUBCZYŃSKI Krzysztof. Konkordatowe koło historii // *Bez Dogmatu*. – 1996, nr 33, s. 5–7
Ratyfikacja konkordatu z Watykanem w 1925 roku.
3. WISŁOCKI Jerzy
Konkordat polski z 1925 roku: zagadnienia prawnopolityczne. – Poznań: Wydaw. Nauk. UAM, 1977. – 295 s.

4. WISŁOCKI Jerzy
Uposażenie Kościoła i duchowieństwa katolickiego w Polsce 1918–1939. – Poznań: Wydaw. Nauk. UAM, 1981. – 338 s.
5. WŁODARCZYK Tadeusz
Konkordaty: zarys historii ze szczególnym uwzględnieniem XX wieku. T. 2. – Wyd. 2 rozsz. – Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1986. – S. 293–347

B. KONKORDAT 1993

a. Pozycje zwarte

1. GÓRALSKI Wojciech
Konkordat polski 1993: od podpisania do ratyfikacji. – Warszawa: Wydaw. Akademii Teologii Katolickiej, 1998. – 189 s.
2. GÓRALSKI Wojciech
Zawarcie małżeństwa konkordatowego w Polsce. – Warszawa: Wydaw. Akademii Teologii Katolickiej, 1998. – 182 s.
3. GÓRALSKI Wojciech, ADAMCZEWSKI Witold
Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską z 28 lipca 1993 r. – Płock: Płockie Wydaw. Diecezjalne, 1994. – 232 s.
4. KONKORDAT 1993: dar i zadania dla Kościoła i Polski: praca zbiorowa / red. Jan Dyduch. – Kraków: Wydaw. Św. Stanisława BM Archidiecezji Krakowskiej, 1998. – 214 s.
5. KONKORDAT polski 1993: wybór materiałów źródłowych z lat 1993–1996 / opr. Czesław Janik; przedm. Janusz Osuchowski; red. Beata Górowska. – Warszawa: UW. INP, 1997. – 785 s.
6. KRUKOWSKI Józef
Konkordat polski: znaczenie i realizacja. – Lublin: „Verba”, 1999. – 391 s.
7. KRUKOWSKI Józef
Kościół w życiu publicznym. Częstochowa: Tygodnik Katolicki „Niedziela”, 1996. – 320 s. – (Biblioteka „Niedzieli”; 24)
8. KUGLARZ Paweł, ZOLL Fryderyk
Małżeństwo konkordatowe: analiza prawnoporównawcza zawarcia małżeństwa w prawie kanonicznym i w prawie polskim. – Kraków: Starmiejska Oficyna Wydawnicza, 1994. – 84 s.
9. NOWY Konkordat a prawo polskie: praca zbiorowa / red. Józef Krukowski. – Warszawa : „Civitas Christiana”, 1994. – 117 s.

10. PRAWDA o Konkordacie / red. współaut. Wojciech Góralski. – Częstochowa: Tygodnik Katolicki „Niedziela”, 1994. – 181 s. – (Biblioteka „Niedzieli”; 2)
11. ROLA i znaczenie konkordatu 1993 r.: praca zbiorowa / red. Jan Dyduch. – Kraków: Oficyna Wydawnicza Papieskiej Akademii Teologicznej, 1994. – 173 s.
12. SUCHOCKI Cyprian
Przeszkody małżeńskie w prawie kanonicznym i polskim Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym: poradnictwo rodzinne w aspekcie wymogów Konkordatu. – Lublin: Wydaw. Diecezjalne, 1997. – 95 s.
13. TRZECIAK Bogusław
Relacje państwo – Kościół: o polskim konkordacie '93. – Warszawa, 1998
14. WROCZYŃSKI Krzysztof
Konkordat: dla kogo Konkordat? – Gorzów Wlkp.: „Elita-Lex”. cop., 1996. – 48 s.
15. WISŁOCKI Jerzy
Konkordat Polski 1993: tak czy nie? – Poznań: Kantor Wydawniczy SAWW, 1993. – 240 s.

b. Artykuły

1. ADAMCZEWSKI Witold. Wokół nowego konkordatu // *Prz. Powsz.* – 1993, nr 10, s. 12–27
2. BARCIKOWSKI Kazimierz. Mamy konkordat // *Dziś.* – 1998, nr 4, s. 56–60
3. BISKUPI polscy o konkordacie // *Prz. Katol.* – 1993, nr 19, s. 2–3
4. BONIECKI Adam. „Dobry, soborowy...”: korespondencja z Rzymu // *Tyg. Powsz.* – 1993, nr 32, s. 2
5. CHLEBOWSKI Wiesław. Konkordat czy dyktat? // *Dziś.* – 1994, nr 4, s. 135–137
6. CZACZKOWSKA Ewa K. Konkordat potrzebny na chwilę // *Rzeczpospolita.* – 1996, nr 60, s. 4
7. DOMOSŁAWSKI Artur. Pod rządami konkordatu // *Gaz. Wybor.* – 1998, nr 6, s. 12–13
8. DUDZIAK Jan. Konkordat jako instrument gwarancji wolności religijnej // *Chrześć. w Świecie.* 1993, nr 3, s. 74–86
9. EPISKOPAT w sprawie konkordatu // *Prz. Katol.* – 1994, nr 30, s. 10
10. FITZ Ryszard. Sprzeczność z konstytucją // *Dziś.* – 1996, nr 11, s. 29–32

Spory wokół ratyfikacji konkordatu.

11. FRANKIEWICZ Stefan. Długa droga do konkordatu // *Więź*. – 1993, nr 10, s. 31–33
12. GALSTER Jan, WITKOWSKI Zbigniew. Konkordat Polski z 1993 r.: problemy prawne ratyfikacji // *Prz. Sejm.* – 1995, [z. 4], s. 9–21
13. GÓRALSKI Wojciech. Konkordatowa droga. Cz. 1–2 // *Prz. Katol.* – 1994, nr 37, s. 1, 8–9; nr 38, s. 9
14. GÓRALSKI Wojciech. Próby wyjścia z impasu: od nadziei do zwątpienia: ratyfikacja konkordatu – trzy lata nieuczciwej gry // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 30, s. 11
15. GÓRALSKI Wojciech. Trzy lata nieuczciwej gry: konkordat: umowa niechciana? // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 29, s. 1, 4
16. GLEMP Józef. Oświadczenie Prymasa Polski w sprawie Konkordatu i jego ratyfikacji // *Życie i Myśl.* – 1994, nr 1, s. 103–104; *Prz. Katol.* – 1994, nr 3, s. 8
17. GLEMP Józef. Relacje między Kościołem a państwem według nowego konkordatu: przem. // *Prz. Katol.* – 1994, nr 19, s. 1, 3
18. GRACZYK Roman. Zgoda pozorowana // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 117, s. 16

Spór wokół ratyfikacji konkordatu.

19. IC. Dwa lata konkordatu: kalendarium // *Tyg. Powsz.* – 1995, nr 31, s. 10
20. IKONOWICZ Mirosław. Przyływy, odpływy: Watykan: aneks do konkordatu? // *Polityka.* – 1996, nr 5, s. 38
21. JANECKI Stanisław, Łuczak Maciej. Gra w konkordat // *Wprost.* – 1996, nr 24, s. 19–21
22. KALASIEWICZ Andrzej. Interes państwa czy Kościoła: pułapki konkordatu // *Dziś.* – 1996, nr 11, s. 20–25
23. KONKORDAT między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską // *Prz. Religiozn.* – 1993, nr 3, s. 100–108; *Życie i Myśl.* – 1993, nr 1, s. 92–100; *Chrześć. w Świecie.* – 1993, nr 3, s. 174–183
24. KONKORDAT między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską z 28 lipca 1993 r. // *Rzeczpospolita.* – 1997, nr 118, s. 4
25. „KONKORDAT przedmiotem politycznych rozgrywek”: oświadczenie Prezydium Konferencji Episkopatu Polski // *Życie i Myśl.* – 1996, nr 3, s. 100–101
26. KONKORDAT zagrożeniem czy szansą? / wypowiedź. Remigiusz Sobański, Józefa Hennelowa // *Tyg. Powsz.* – 1994, nr 6, s. 6

27. KOWALCZYK Józef. Renegocjacji nie będzie // *Życie i Myśl*. – 1994, nr 4, s. 87
O procedurze ratyfikacji konkordatu.
28. KRUKOWSKI Józef. Konkordat między stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską podpisany 28 lipca 1993 roku // *Prz. Sejm.* – 1994, z. 2, s. 69–102
29. KRUKOWSKI Józef. O zarzutach przeciw ratyfikacji Konkordatu: na marginesie opinii prof. T. Zielińskiego, Rzecznika Praw Obywatelskich // *Życie i Myśl*. – 1994, nr 2, s. 102–108
30. LABUDA Barbara. Trzy kwestie w sprawie konkordatu: [fragm.] // *Bez Dogmatu*. – 1995, nr 22, s. 1–2
Wystąpienie w dyskusji sejmowej.
31. LABUDA Barbara. Wolę rozmawiać niż wojować / rozm. przepr. Jacek Zychowicz // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 28, s. 23
Prace nad ratyfikacją konkordatu.
32. LORANC Władysław. Konkordat – droga do państwa słabego ale szczodrego // *Dziś*. – 1994, nr 11, s. 8–17
33. LUBCZYŃSKI Krzysztof. Prawo a kościół: perspektywy // *Bez Dogmatu*. – 1996, nr 27, s. 4–5
Stosunek do ustawy antyaborcyjnej i konkordatu.
34. MAC Jerzy Sławomir. Konkordat niezgody // *Wprost*. – 1994, nr 3, s. 19–20
35. MAC Jerzy Sławomir, MISTEWICZ Eryk. Łamanie konkordatem // *Wprost*. – 1995, nr 13, s. 11
Stosunek posłów Klubu SLD do konkordatu.
36. MACH Zbigniew. Na wieki wieków // *Wprost*. – 1994, nr 11, s. 16–18
37. MAŁAJNY Ryszard M. Konkordat polski z 1993 r. – altera pars // *Prz. Sejm.* – 1996, [z.] 2, s. 136–146
38. MASNY Marcin. Spór o konkordat czyli jak znieść Boże Narodzenie // *Ład*. – 1994, nr 5, s. 1, 4
39. MILISZKIEWICZ Janusz W. Konkordat czyli o wyższości Kościoła nad państwem, narodem i prawem // *Bez Dogmatu*. – 1996, nr 29, s. 6–7
40. MILLER Leszek. Wiele hałasu o nic / rozm. przepr. Zuzanna Dąbrowska, Andrzej Kwiatkowski // *Prz. Tyg.* – 1996, nr 23, s. 3–5
Ratyfikacja konkordatu.
41. mp. Konkordat: 5 letnia debata // *Życie i Myśl*. – 1998, nr 2, s. 106–111
42. NCSOWSKI Zbigniew. Nie było wielkiej wojny: reakcje na konkordat w roku 1993 // *Więź*. – 1993, nr 10, s. 34–52

43. OKOŃSKI Michał. Nadzieje na partnerstwo: jak SLD chce wyjść z konkordatowego pata? // Tyg. Powsz. – 1997, nr 7, s. 5
44. PARADOWSKA Janina, JANICKI Mariusz. Finisz bez mety: rząd uściśla konkordat // Polityka. – 1997, nr 16, s. 20–21
45. PASTUSIAK Longin, NAŁĘCZ Tomasz, IKONOWICZ Piotr. Lewica o konkordacie w Sejmie // Myśl Socjaldemokr. – 1994, nr 3/4, s. 68–78
46. PATORA Krzysztof. Jeszcze o konkordacie // Dziś. – 1994, nr 12, s. 125–127
47. PATORA Krzysztof. Niech społeczeństwo zdecyduje // Dziś. – 1996, nr 11, s. 33–36
Sprawa ratyfikacji konkordatu.
48. PERNAL Marek. Konkordat zagrożeniem interesów państwa? // Wprost. – 1993, nr 35, s. 36–38
49. PIETRZAK Michał. Kadzidło ateisty: spór wokół ratyfikacji konkordatu // Prawo i Życie. – 1996, nr 27, s. 24
50. PIETRZAK Michał. Kuchennymi schodami / rozm. przepr. Jerzy Sławomir Mac // Wprost. – 1994, nr 3, s. 20–21
51. PIETRZAK Michał. Nowy Konkordat Polski // Państ. i Prawo. – 1994, z. 1, s. 15–28
52. PIETRZAK Michał. Zmiany w ustawodawstwie jako konsekwencja ratyfikacji konkordatu. Ref. // Państ. i Prawo. – 1994, z. 7/8, s. 19–25
53. PODEMSKI Stanisław. Błąd jak byk: konkordat w komisji sejmowej // Polityka. – 1994, nr 33, s. 8
54. PODEMSKI Stanisław. Ogon diabła: nowe kontrowersje wokół konkordatu // Polityka. – 1997, nr 51, s. 15
55. PODEMSKI Stanisław. Studiować każde słowo // Polityka. – 1994, nr 24, s. 4
56. PODEMSKI Stanisław. Równi i równiejsi: konkordat a mniejszości narodowe // Polityka. – 1994, nr 2, s. 7
57. PODEMSKI Stanisław. Wykładnia konkordatu // Polityka. – 1995, nr 42, s. 15–16
58. PODEMSKI Stanisław. Zła alternatywa: wokół konkordatu // Polityka. – 1995, nr 13, s. 22
59. PRUGAR Tadeusz. Konkordat, konstytucja i logika // Bez Dogmatu. – 1996, nr 30, s. 3–4
60. SEMPRICH Żaneta. Ustawy okołokonkordatowe: przede wszystkim modyfikacje // Rzeczpospolita. – 1997, nr 116, s. 16
Debata sejmowa.

61. SIEMIENSKI Feliks. Klerykalne naginanie prawa: ustawy kościelne i konkordat a konstytucja // *Dziś*. – 1997, nr 2, s. 74–81
62. SIEMIENSKI Feliks. Konkordat: wątpliwości i zastrzeżenia // *Dziś*. – 1995, nr 1, s. 63–71
63. SKUBISZEWSKI Krzysztof. Jak się pisze konkordat / rozm. przepr. Krzysztof Mroziewicz // *Polityka*. – 1994, nr 26, s. 3
64. SOBAŃSKI Remigiusz. Sens polskiego konkordatu. Ref. // *Państwo i Prawo*. – 1994, nr 7/8, s. 3-12
65. SODANO Angelo. Nowy etap w stosunkach polsko-watykańskich / rozm. Marcin Przeciszewski // *Życie i Myśl*. – 1998, nr 2, s. 112–117
66. SUCHOCKA Hanna. Konkordat polski z 1993 r. // *Prz. Powsz.* – 1994, nr 9, s. 155–176
67. SUŁEK-KOWALSKA Barbara. Jak bronić konkordatu // *Tyg. Solid.* – 1996, nr 32, s. 12–13
68. SZYSZKOWSKI Jan K. „Polsko, twa zguba w Rzymie” // *Dziś*. – 1996, nr 11, s. 25–29
69. TAURAN Jean-Louis. Nienormalna sytuacja / rozm. przepr. Marek Lehnert // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 32, s. 11
Sprawa ratyfikacji konkordatu.
70. TRELA Grzegorz. Konkordat albo demokracja // *Bez Dogmatu*. – 1994, nr 9/10, s. 12–13
71. TROSZYŃSKI Andrzej. O konkordat z konkordatem // *Prz. Katol.* – 1993, nr 18, s. 4–6
72. TROSZYŃSKI Andrzej. Zawracanie kijkiem Wisły. – O konkordacie raz jeszcze // *Prz. Katol.* – 1994, nr 3, s. 9; nr 4, s. 1, 4
73. TUROWICZ Jerzy. Konkordat. – Jeszcze raz w sprawie konkordatu // *Tyg. Powsz.* – 1993, nr 32, s. 3; nr 34, s. 4
74. WALENCIAK Robert. Spór o konkordat: czy dojdzie do historycznego kompromisu Lewicy z Kościołem? // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 16, s. 4–5
75. WALENCIAK Robert. Stopień z religii dzieli Sejm // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 27, s. 5
Prace nad ustawami okołokonkordatowymi.
76. WALENCIAK Robert. Triumf zakryty // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 46, s. 6–7
Projekt ustawy o ratyfikacji konkordatu.
77. WISŁOCKI Jerzy. Bramy i furtki: Polska – Watykan / rozm. przepr. Zygmunt Rola // *Polityka*. – 1993, nr 28, s. 9
78. WISŁOCKI Jerzy. Czarny parasol // *Wprost*. – 1993, nr 36, s. 72–73
79. WISŁOCKI Jerzy. Konkordat a polska racja stanu // *Kultura*. – 1997, nr 1/2, s. 114–122

80. WISŁOCKI Jerzy. Konkordat kościelnych przywilejów // *Wprost*. – 1993, nr 32, s. 22–25
81. WISŁOCKI Jerzy. Wątpliwości wobec konkordatu. *Ref. // Państwo i Prawo*. – 1994, z. 7/8, s. 13–18
82. WOLEŃSKI Jan. Gry o konkordat // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 34, s. 14
83. WOLEŃSKI Jan. Konkordat i rozwody // *Bez Dogmatu*. – 1993, nr 1, s. 6–7
84. WOLEŃSKI Jan. Wokół konkordatu // *Bez Dogmatu*. – 1994, nr 11, s. 1–3
85. WOŁK-ŁANIEWSKA Agnieszka. Dla świętego spokoju? // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 22, s. 4–5
Prace nad ustawami okołokonkordatowymi.
86. WOŁK-ŁANIEWSKA Agnieszka. Konkordat niezgody // *Prz. Tyg.* – 1996, nr 23, s. 1
87. WOŁK-ŁANIEWSKA Agnieszka. Spadek po Suchockiej // *Prz. Tyg.* – 1996, nr 28, s. 4–5
Spory wokół ratyfikacji konkordatu.
88. WROCZYŃSKI Krzysztof. Dla kogo konkordat?: o tożsamości i przyszłości Polski // *Człow. w Kult.* – 1995, nr 6/7, s. 207–225
89. WANIEK Danuta. Bogu co boskie, cesarzowi co cesarskie / rozm. zepr. Adam Budzyński // *Wiad. Kult.* – 1995, nr 16, s. 7
90. ZALEWSKI Marek. Czego Bóg chce... // *Prz. Tyg.* – 1996, nr 21, s. 4–5
Konkordat między Stolicą Apostolską a RP.
91. ZYCHOWICZ Jacek. Prezydenckie manewry // *Dziś*. – 1997, nr 8, s. 9–11

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Jerzy Harasymowicz
(1933–1999)

Jerzy Harasymowicz-Broniuszyc – ur. 24.07.1933 – zm. 21.08.1999 – poeta, autor utworów dla dzieci i młodzieży. Urodził się w Puławach. Ukończył Liceum Leśne w Limanowej. Wiele czasu spędził na Sądecczyźnie, gdzie pracował przy robotach leśnych. Debiutował w 1953 roku na łamach „Życia Literackiego” jako poeta. Organizował życie literackie, był założycielem grupy poetyckiej Muszyna (1957–1963) oraz współzałożycielem krakowskiej grupy Bar-

barus. W latach pięćdziesiątych osiedlił się w Krakowie. Powszechne uznanie znalazło wyraz w licznych nagrodach literackich. Jego wiersze tłumaczono m.in. na słowacki, czeski, niemiecki.

Poezja Harasymowicza wyróżnia się bogatą i plastyczną wyobraźnią, przekornym humorem i czułością wobec świata. Ulubione tematy i motywy liryczne to: podgórska przyroda, kraina Łemków, opuszczone cerkwie i cmentarze, Kraków i zanikający folklor jego starych dzielnic (Kazimierz, Zwierzyniec).

Do dorobku poety zalicza się m.in. tomiki „Cuda” (1956), „Powrót do kraju łagodności” (1957), „Pastorałki polskie” (1966), „Madonny polskie” (1969), „Bar na Stawach” (1972), „Polowanie z sokołem” (1977), „Lichtarz ruski” (1987).

a. Pozycje zwarte

1. BARTELSKI Lesław M.

Polscy pisarze współcześni 1939–1981: leksykon. – Warszawa: Wydaw. Nauk. PWN, 1985. – S. 128–129

2. KALISZEWSKI Andrzej

Książę z Kraju Łagodności: o twórczości Jerzego Harasymowicza. – Kraków: Wydaw. Literackie, 1988. – 282 s.

3. LITERATURA polska: przewodnik encyklopedyczny. T. 1. – Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1984. – S. 339–340

b. Artykuły

1. DRZEWUCKI Janusz. Poeta z kraju łagodności: Jerzy Harasymowicz (1933–1999) // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 1999, nr 200, s. 8

2. DRZEWUCKI Janusz. Zmarł Jerzy Harasymowicz // *R z e c z p o s p o l i t a*. – 1999, nr 198, s. 7

3. FRONCZYC Jerzy. Harasymowicz w 60-lecie urodzin i 40-lecie twórczości „Mistrza Jerzego” // *L e k t u r a*. – 1993, nr 4/10, s. 27–28

4. HARASYMOWICZ Jerzy. Dom nad chmurami / rozm. przepr. Leszek Żuliński // *W i a d . K u l t .* – 1996, nr 42, s. 23

5. HARASYMOWICZ Jerzy. Jestem tylko kibicem „Cracovii” / rozm. przepr. Leszek Konarski // *P r z . T y g .* – 1997, nr 16, s. 13

6. HARASYMOWICZ Jerzy. Mierzi mnie lokajstwo poetów / rozm. przepr. Beata Nowacka // *O p c j e*. – 1996, nr 2, s. 13–15

7. HARASYMOWICZ Jerzy. Obywatel drugiej kategorii / rozm. przepr. Stefan Jurkowski // *P r z . T y g .* – 1995, nr 43, s. 15

8. HARASYMOWICZ Jerzy. Zawód – poeta / rozm. przepr. Ewa Likowska // *P r z . T y g .* – 1998, nr 17, s. 15

9. HARASYMOWICZ-BRONIUSZYC Jerzy. Skąd wyszedłem, tam wróciłem / rozm. przepr. Krzysztof Lisowski // *Dekada Lit.* – 1996, nr 4, s. 3–4
10. LISOWSKI Jerzy. Kartusz z Harasymowiczem // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 36, s. 13
11. ORLIŃSKI Wojciech. Pan Przeobrażeński // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 198, s. 11
12. ZAWORSKA Helena. Władca łagodności // *Wprost.* – 1999, nr 36, s. 95

Edward Raczyński
155 rocznica śmierci

Edward Raczyński – ur. 2.04.1786 – zm. 20.01.1845 – działacz społeczny, pisarz, wydawca, kolekcjoner, fundator biblioteki. Urodził się w Poznaniu w rodzinie generała. W 1804 roku rozpoczął studia języków i nauk przyrodniczych we Frankfurcie, które kontynuował w Berlinie. W szeregach wojska polskiego (1806–1810) walczył m.in. pod Raszynem i Sandomierzem, na Pomorzu i w Prusach, należał do gwardii honorowej Napoleona. W randze kapitana, odznaczony krzyżem *Virtuti Militari*, wystąpił z armii i osiadł w Rogalinie. Został posłem na sejm z powiatu poznańskiego. Wiele podróżował (m.in. Szwecja, Turcja, Grecja). Należał do warszawskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 1827).

Do największych zasług Raczyńskiego należy zaliczyć: ufundowanie gmachu i zbiorów biblioteki w Poznaniu (1829), założenie szkoły rolniczej w Jeżewie (1841), udział w budowie kaplicy z posągami Mieszka I i Bolesława Chrobrego (Złota Kaplica), wystąpienie w obronie języka polskiego w Królewcu (1840). Prowadził rozległą działalność wydawniczą – wydał nakładem własnym ok. 200 tomów.

Najbardziej znane prace Raczyńskiego to: „Dziennik podróży do Turcji” (1821), „Gabinet medalów polskich” (t. 1–4, 1838–1843), „Wspomnienia Wielkopolski” (t. 1–2, 1842–1843).

1. JAKÓBCZYK Witold

Zasłużeni Wielkopolanie XIX wieku. – Warszawa: Wydawnictwa Radia i Telewizji, 1987. – S. 24–31

2. KARWOWSKI Stanisław
Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1: 1815–1852. – Warszawa: Wydaw. Artyst. i Filmowe, 1981. – 588 s.
Reprint.
3. KOSMAN Bogumiła, KOSMAN Marceł
Sylwetki Wielkopolan. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 1988. – S. 348–389
4. KOSMAN Marceł
Swojemu miastu: działalność Edwarda Raczyńskiego w Poznaniu w latach 1829–1845. – Poznań: Miejska Biblioteka Publiczna im. E. Raczyńskiego w Poznaniu: Wielkopolskie Towarzystwo Przyjaciół Książki, 1979. – 71 s.
5. KOSMANOWA Bogumiła
Edward Raczyński: człowiek i dzieło. – Bydgoszcz: Wydaw. Uczelniane WSP, 1997. – 291 s.
6. MOLIŁ Witold
Edward Raczyński 1786–1845. – Poznań: Wydawnictwo WBP, 1999. – 258 s. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”)
7. OWSIANY Ewa. W Rogalinie Raczyńskich // *S y c y n a*. – 1996, nr 9, s. 5
Fundacja im. Raczyńskich przy Muzeum Narodowym w Poznaniu.
8. POLSKI słownik biograficzny. T. 29/4 z. 123: Rabski Janusz – Radwański Edmund. – Wrocław: Zakł. Narod. im. Ossolińskich, 1986. – S. 629–632
9. RACZYŃSKI Edward
Rogalin i jego mieszkańcy. – Poznań: Rada Miejska Poznania, 1991. – 212 s.
10. RYBA Janusz. Dwaj hrabiowie: Jan Potocki i Edward Raczyński // *Twórczość*. – 1997, nr 8, s. 110–118
11. WIELKOPOLANIE XIX wieku: praca zbiorowa / pod red. Witolda Jakóbczyka. T. 1. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 1966. – S. 9–39
12. WIELKOPOLSKI słownik biograficzny. – Warszawa; Poznań: Państw. Wydaw. Naukowe, 1983. – S. 607–608
13. WYBITNI Wielkopolanie XIX wieku: praca zbiorowa / pod red. Witolda Jakóbczyka. – Poznań: Wydaw. Poznańskie, 1959. – S. 31–66

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Bogna Błażewicz

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

MAGICZNY ŚWIAT TEATRU

(Lekcja biblioteczna – warsztat teatralny)

Uwagi metodyczne:

Lekcję powinno się przeprowadzić w klasie (gimnazjum), w której omawiano już „Zemstę” Aleksandra Fredry i twórczość tego autora nie jest jej obca. Znajomość podstawowej terminologii teatralnej stanowi niezbędny składnik ogólnej edukacji kulturalnej. Warto zwrócić uwagę na swoistą magię oraz złożoność sztuki teatru, którą współtworzą: reżyseria, aktorstwo, plastyka, muzyka i wreszcie, jakże ważna, literatura. Należałoby też podkreślić zespołowy charakter pracy nad spektaklem – fakt, iż na końcowy efekt wpływają wysiłki całej grupy współtwórców.

Sprawne przeprowadzenie lekcji wymaga, by bibliotekarz wcześniej przygotował kartki z wypisanymi hasłami (rolami) dla poszczególnych uczniów – jedną z napisem: REŻYSER, kilka: AKTOR, po jednej: SCENOGRAF, KOSTIUMOLOG, SUFLER, CHARAKTERYZATOR, INSPICJENT, około dziesięciu: TEATROLOG. Ważne, by kartek było w sumie tyle – ilu uczniów. Można, w razie potrzeby, zwiększyć liczbę aktorów lub rozdać jeszcze role statystów, muzyka teatralnego, asystenta reżysera, kierownika literackiego oraz pracowników technicznych. Zadania nie są jednakowo atrakcyjne – dlatego najlepiej je rozłosować.

Czas trwania lekcji – około 1 godziny.

Cele lekcji (warsztatu teatralnego):

poznawcze:

- pogłębienie wiedzy teoretycznej z dziedziny sztuki teatru (powtórka i rozwinięcie),
- zapoznanie z podstawowymi aspektami pracy nad spektaklem ;

kształcące:

- kształcenie umiejętności współdziałania w grupie oraz swobodnego korzystania ze słowników, encyklopedii;

wychowawcze:

- pobudzenie zainteresowań kulturalnych i szacunku dla sztuki teatru.

Pomoce dydaktyczne:

- karteczki z wypisanymi funkcjami, jakie będą pełnić podczas lekcji poszczególni uczniowie (do rozlosowania),
- kilka symbolicznych elementów stroju mogących służyć za namiastki kostiumów (np. kapelusz, obszerny szal, sztuczne kwiaty lub biżuteria czy wreszcie luźne kawałki materiałów),
- kilka elementów symbolicznej scenografii (np. wazon z kwiatami, krzesło itp.),
- podręczny księgozbiór (encyklopedia, słowniki teatrologiczne), kilka egzemplarzy „Zemsty” A. Fredry.

Plan lekcji – warsztatu teatralnego:

1. Krótkie omówienie tematu lekcji i przedstawienie kolejności działań.
2. Szybka powtórka najbardziej podstawowych pojęć, jak: teatr, scena, widownia i kurtyna. W razie trudności można skorzystać z definicji zawartych w „Leksykonie teatralnym” B. Osterloff, M. Raszewskiej i K. Sielickiego.
3. Losowanie przez uczniów kartek z hasłami-rolami przydzielanymi na czas tej lekcji. W ten sposób powstają dwie grupy: „pracowników teatru” oraz teoretyków tej dziedziny sztuki – „teatrologów”. Jedna osoba zostaje reżyserem, 2-3 (lub więcej) aktorami, jedna suflerem, jedna inspicjentem, jedna scenografem, jedna kostiumologiem, jedna charakteryzatorem i około dziesięciu teatrologami.
4. Praca uczniów nad przydzielonymi im zadaniami w swoich zespołach i współpraca między grupami.
5. Krótkie przedstawienie wykonane przez pierwszą grupę.
6. „Teatrologdy” odczytują zebrane definicje.
7. Podsumowanie lekcji polegające na podzieleniu się uwagami i doświadczeniami. Poszczególni uczniowie mówią, czym się zajmowali, będąc np. reżyserem, inspicjentem itd. Porównanie teorii z praktyką.
8. Zakończenie – wniosek: teatr jest złożoną z wielu dziedzin sztuką zespołową.

Zadania dla grup:

- I. Członkowie grupy nazwanej umownie „pracownikami teatru”
 1. Czytają o swoich profesjach w „Leksykonie teatralnym”, jeśli nie są pewni na czym ma polegać ich praca.
 2. Przygotowują krótkie „przedstawienie”, czyli inscenizację wybranego wcześniej niewielkiego fragmentu „Zemsty” – może to być np. scena IV z aktu I z Papkinem i Podstoliną lub inna dla większej liczby aktorów.
 3. Odgrywają swoje „przedstawienie”.

- II. Członkowie grupy „teatrologów”
 1. W oparciu o „Leksykon teatralny” redagują krótkie definicje następujących terminów: KOMEDIA, PRÓBY, AKT, MONOLOG, DIALOG, DIDASKALIA, MIMIKA, KOSTIUM, AFISZ, PROGRAM TEATRALNY i GARDEROBA TEATRALNA.
 2. Korzystając z encyklopedii, wyszukują terminy: INSCENIZACJA, REKWIZYT, ROLA, MASKA, TRAGEDIA, KULISY i PREMIERA.
 3. W oparciu o „Słownik terminów teatralnych” P. Pavisa pomagają grupie „pracowników teatru”, jeśli ci mają pytania teoretyczne podczas przygotowywania swojego „przedstawienia”.

Wydawnictwa wykorzystane podczas lekcji:

1. Encyklopedia PWN w trzech tomach. – Warszawa: PWN, 1999. T. 1-3
2. Fredro Aleksander: Zemsta. – Warszawa: „Iskry”, 1989
3. Osterloff Barbara, Raszewska Magdalena, Sielicki Krzysztof: Leksykon teatralny. – Warszawa: Wydaw. Książkowe Twój Styl, 1996
4. Pavis Patrice: Słownik terminów teatralnych. – Wrocław: Zakład Narod. im. Ossolińskich, 1998

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ANDERS Paweł, KASPRZAK Krzysztof, RASZKA Beata

Wielkopolski Park Narodowy. – Poznań: Wydaw. WBP, 1999. – 102 s., [24] tabl.: mapa, pl. – (Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza; nr 25)

Przewodnik składa się z trzech części. Część ogólna zawiera informacje nt. położenia, organizacji, działalności naukowej i dydaktycznej oraz przyrody parku. Oddzielny fragment stanowią sylwetki 13 osób zasłużonych dla WPN. Część druga to omówienie dziewięciu turystycznych szlaków pieszych oraz rozdział poświęcony turystyce rowerowej. W części trzeciej charakterystyka miejscowości położonych na terenie parku i jego otuliny. Na kolorowych fotografiach zabytki i osobliwości krajoznawcze.

BIBLIOTEKA Publiczna Gminy Nowe Miasto nad Wartą : 1949–1999 / oprac. Halina Czarny. – Nowe Miasto nad Wartą: BPMiG, 1999. – 22 s.: fot., tab., wykr.

Informator przygotowany z okazji jubileuszu 50-lecia biblioteki. W części początkowej informacje dotyczące tradycji bibliotecznych w Nowym Mieście do 1945 roku i form organizacyjnych w okresie powojennym. W kolejnych, krótkich rozdziałach autorka przedstawia zbiory, czytelników, działalność oświatową i wydawniczą oraz pracowników biblioteki.

CICHOCKI Ryszard, PODEMSKI Krzysztof

Miasto w świadomości swoich mieszkańców. – Poznań: Wydaw. Fundacji Humaniora, 1999. – 359 s.

Książka stanowi płon III edycji konkursu na wypowiedzi o Poznaniu zorganizowanego przez Instytut Socjologii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Urząd Miasta Poznania oraz Radio Merkury. Część pierwsza zawiera socjologiczne opracowanie uzyskanych materiałów, w części drugiej znajdziemy najciekawsze wypowiedzi konkursowe.

CZEBATUL Marta

Opowieść Marty z Szulców / red. Katarzyna Leżeńska. – Nowy Tomyśl: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Nowym Tomyślu, 1999. – 164 s., [17] tabl.: fot., portr.

Wspomnienia sędziwej mieszkanki Międzyrzecza dotyczą w znacznej części Wielkopolski, głównie Bolewic, Glinna, Nowego Tomyśla. Ze swadą

opowiada autorka o losach swojej rodziny, obyczajach, kuchni, strojach i pracy na tle sytuacji i ważnych wydarzeń historycznych pierwszej połowy XX wieku. Zbiór fotografii uzupełnia treść książki.

GRYCZKA Zbigniew

100-lecie wodociągu leszczyńskiego 1899–1999 : zarys dziejów wodociągów i kanalizacji / Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Lesznie; Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne. – Leszno: MPWiK; LTK, 1999. – 87 s.: il., fot.

Bogato ilustrowana publikacja przedstawia dzieje leszczyńskich wodociągów od początków po dzień dzisiejszy.

KOŚCIAŃSKI Zdzisław

Lwówecko-posadowski rodowód 16/2 Pułku Ułanów Wielkopolskich im. gen. dyw. Gustawa Orlicz-Dreszera. – Lwówek: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury we Lwówku, 1999. – 35 s.: fot., portr., rys.

Publikacja składa się z dwóch części. Pierwsza to dzieje powstania 16 Pułku Ułanów Wielkopolskich w okresie powstania wielkopolskiego i jego działalność w okresie wojny 1920 r. Część druga to dokumenty i materiały dotyczące obchodów 80 rocznicy powstania i poświęcenia sztandaru pułku we Lwówku w 1999 r.

KOŚCIELNIAK Władysław

Nowe Miasto nad Wartą i okolice w rysunkach Władysława Kościelniaka / wstęp Halina Czarny. – Nowe Miasto nad Wartą: Biblioteka Publiczna Gminy Nowe Miasto nad Wartą, 1999. – [4] s., [16] tabl., teka

Zbiór 16 czarno-białych reprodukcji rysunków W. Kościelniaka przedstawiających zakątki, architekturę i zabytki Nowego Miasta nad Wartą i okolicznych miejscowości.

KOŚCIÓŁ Katolicki na Ziemi Kościańskiej 1939–1945. – Kościan: Towarzystwo Miłośników Ziemi Kościańskiej, 1999. – 47 s.: fot., portr.

Opracowanie poświęcone losom kościoła i polskiego duchowieństwa katolickiego na Ziemi Kościańskiej w okresie II wojny światowej. Oprócz fotografii i innych materiałów ilustracyjnych zawiera zestawienie bibliograficzne wykorzystanych źródeł informacji.

KOWOL-MARCINEK Antoni

Dawne gry i zabawy dziecięce w Bukówcu Górnym. – Leszno: Wojewódzki Dom Kultury, 1999. – 48 s.: il.

„Praca ma charakter materiałowy – jej treścią są przede wszystkim opisy, nieraz drobiazgowo, obrazujące przebieg i okoliczności uprawiania zabaw i gier, praktykowanych przez młode pokolenie mieszkańców Bukówca Górnego w latach dwudziestych i trzydziestych XX stulecia. Ponadto zawiera przykłady różnych form folkloru słownego funkcjonujących w tamtych latach w miejscowym środowisku.”

(ze wstępu)

„NASZ sztandar tkąca żywa moc” : materiały dokumentujące uroczystość poświęcenia i rozwinięcia sztandaru Zespołu Szkół Ogólnokształcących im. Mikołaja Kopernika w Nowym Tomysłu, 27 kwietnia 1999 roku / red. Lucyna Kończal, Ryszard Tratwał; oprac. graf. Ewa Łysakowska, Jacek Stelmaszyk; fot. Ryszard Śliwa. – Nowy Tomysł: Zespół Szkół Ogólnokształcących im. M. Kopernika w Nowym Tomysłu, 1999. – 71 s.: fot.

Tekst także w jęz. angielskim.

Opracowanie zawiera program uroczystości, listy gratulacyjne oraz dokumentację fotograficzną i prasową.

PIWOŃ Aleksander

Ks[ądz] kan[onik] Sylwester Marciniak : wychowawca i nauczyciel młodzieży i duszpasterz chorych : 1906–1979. – Leszno: Stowarzyszenie Ruch Kultury Chrześcijańskiej „Odrodzenie”, 1999. – 14 s.: il., fot.

Biografia i materiały okolicznościowe przygotowane w związku z uroczystością odsłonięcia tablicy pamiątkowej na budynku szpitalnym ss. Elżbietańek w Lesznie we wrześniu 1999 roku.

PŁOSZYŃSKA Halina

W antrejsce pod ryczką... / il. Tadeusz Świątek; wstęp Marek Rezler. – Poznań: Wydaw. Halszka, 1999. – 73 s.: il.

Zbiór gawęd napisanych gwarą poznańską. W części początkowej „O poznaniakach słów kilka” osobiste uwagi Marka Rezlera o cechach mieszkańców Wielkopolski, zwłaszcza dotyczących języka i kuchni. We wstępie „Od Autora” wspomnienie H. Płoszyńskiej o poznańskim osiedlu Główna.

POCZTÓWKI dawnego powiatu jarocińskiego : widokówki sprzed 1919 roku : [katalog wystawy] / oprac. Eugeniusz Czarny. – Jarocin: Muzeum Regionalne w Jarocinie, 1999. – 52 s.: fot., mapa.

Wybór pocztówek ze zbiorów Muzeum Regionalnego w Jarocinie zaprezentowanych na wystawie. We wstępie do katalogu autor przedstawia dzieje, charakter i znaczenie pocztówek dla dokumentowania historii Jarocina i okolic.

W części katalogowej opis pocztówek w układzie według miejscowości. Ponadto mapa powiatu jarocińskiego z okresu zaborów.

POWIAT kępiński / fot. Maciej Zwolanowski. – Bydgoszcz: BUR MEDIA, 1999. – Teka

[Cz. 1]. Baranów. Bralin. Kępno. Łęka Opatowska. Perzów. Rychtal. Trzcinica. – 24 s.: fot.

[Cz. 2]. Oferta gospodarcza. – 16 s.: fot.

Prezentacja powiatu kępińskiego w postaci 2 folderów ilustrowanych kolorowymi fotografiami. Pierwszy zawiera ogólne informacje o obszarze i ludności powiatu oraz sylwetki poszczególnych gmin. W drugim znajdziemy wizytówki reklamowe firm, banków i zakładów pracy działających w Kępnie. Ponadto czterostronicowe streszczenia zamieszczonych informacji w językach angielskim i niemieckim.

SŁOWNIK gwary miejskiej Poznania / pod red. Moniki Gruchmanowej i Bogdana Walczaka. – Wyd. 2 z suplementem. – Warszawa; Poznań: Wydaw. Naukowe PWN, 1999. – 488 s.: il.

Wznowienie publikacji wydanej w 1997 roku zawiera suplement do części słownikowej obejmujący nowe hasła oraz uzupełnienia do haseł pierwszego wydania.

SOBCZAK Jerzy

Przez Wielkopolskę... – Poznań: Zysk i S-ka Wydaw. s.c., 1999. – 303 s., [6] tabl.: rys., portr.

„Całość książki została podzielona na dwie części. Pierwsza traktuje o ciekawostkach wielkopolskiego krajobrazu, czyli elementach charakterystycznych dla jego oblicza, z wybranym akcentem współczesnym. Na część drugą składają się historie związane z ciekawymi, różnorodnymi zabytkami przeszłości oraz ludźmi, którzy na przestrzeni minionych wieków tworzyli oblicze tego regionu.”

(ze wstępu)

Kolorowe fotografie i rysunki uzupełniają treść książki.

SOBCZAK Jerzy

Przydrożne kapliczki Poznania. – Poznań: Księgarnia św. Wojciecha, 1999. – 79 s.: fot., il., pl.

Informator zawiera prezentację 26 poznańskich kapliczek przydrożnych. Obok kolorowej fotografii znajdziemy informację o położeniu, dziejach powsta-

nia, osobach fundatorów i architektów oraz religijnym charakterze poszczególnych obiektów.

SPOTKANIE po latach: aneks do monografii miasta : (zapis nieco sentymentalny) / oprac. Antonina Czebatul-Leżeńska. – Nowy Tomyśl: Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Nowy Tomyśl, 1999. – 35 s.: fot.

Relacja ze spotkania absolwentów Liceum Ogólnokształcącego w Nowym Tomyślu zorganizowanego w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy. W tekście wypowiedzi absolwentów o charakterze wspomnień z czasów szkolnych oraz wzmianki o ich współczesnych losach. Ponadto zbiór fotografii dokumentujących uroczystość.

STRZELCZYK Jerzy

Bolesław Chrobry. – Poznań: Wydaw. WBP, 1999. – 292 s.: fot., portr. – (Biblioteka „Kroniki Wielkopolski” / Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Poznaniu) Bibliografia s. 283–289

„Niniejsza książka ma stanowić próbę przedstawienia życia i działalności Bolesława Chrobrego na tle epoki, w jakiej przyszło mu żyć, a na tej podstawie – próbę charakterystyki postaci i określenie jej miejsca w dziejach Polski i Europy.”

(ze wstępu)

Obszerne fragmenty publikacji dotyczą średniowiecznej Wielkopolski, m.in. Gniezna oraz związków władcy z naszym regionem w świetle źródeł historycznych.

TROPAMI świętego Wojciecha / pod red. Zofii Kurnatowskiej. – Poznań: Wydaw. PTPN, 1999. – 407 s.: fot., pl., rys., mapa. – (Prace Komisji Archeologicznej / Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Wydział Historii i Nauk Społecznych; t. 18)

Materiały międzynarodowej sesji naukowej zorganizowanej w 1997 roku w Poznaniu i w Gnieźnie z udziałem naukowców czeskich i niemieckich. W części pierwszej poświęconej miejscom związanym z życiem św. Wojciecha znajdziemy prace na temat Gniezna w X wieku. Część druga dotyczy różnych przejawów kultu świętego m.in. Drzwi Gnieźnieńskich, płyty nagrobnej w katedrze czy tematyki wojciechowej w kulturze ludowej Wielkopolski. Materiały ilustracyjne oraz obszerna bibliografia dołączona do każdej z prac uzupełniają treść książki.

TUDEREK Grzegorz, KRAŚKO Tadeusz

Świątynia trzeciego tysiąclecia / fot. Tomasz Janecki, Bronisław Piczman. – Licheń; Warszawa: Wydaw. Max Media Sp. z o.o., 1999. – 111 s.: fot.

Kolejna publikacja poświęcona budowie bazyliki w Starym Licheniu obejmuje wspomnienia i wypowiedzi osób związanych z budową m.in. Grzegorza Tudereka i Andrzeja Iwanickiego – przedstawicieli Budimeksu, Barbary Bieleckiej – architekta czy księdza kustosa Eugeniusza Makulskiego. Fragmenty biblii i kolorowe fotografie uzupełniają treść książki.

B. BIBLIOTEKI PUBLICZNE WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

Zestawienie opracowano w oparciu o materiały WBP oraz nadesłane przez biblioteki publiczne województwa wielkopolskiego.

Babiak

(Ola). Stuknęła pięćdziesiątka // *Prz. Koniń.* – 1999, nr 49, s. 7
Dot. jubileuszu 50-lecia Biblioteki Publicznej w Babiaku.

Brodnica

ER. Najcenniejsza pochodzi z dziewiętnastego wieku: wystawa kronik w Brodnicy // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 243, dod. Powiaty s. 4
Wystawa kronik w bibliotece w Brodnicy.

Czerwonak

kim. Muzeum pamiątek // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 283, s. 16
Dot. biblioteki w Czerwonaku.

kim. Pasowanie wśród książek // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 254, s. 17
Otwarcie biblioteki w Bolechowie (filii biblioteki w Czerwonaku).

Damasławek

BORCZYKOWSKA Anna. Jubileusz biblioteki // *Głos Wągrowiecki.* – 1999, nr 48, s. 17
50-lecie biblioteki w Damasławku.

BORCZYKOWSKA Anna. Jubileusz biblioteki // Głos Wągrowiecki. – 1999, nr 48, s. 17

50 lecie biblioteki w Damasławku

BROMBERGER Artur. Świąteczna wystawa // Głos Wągrowiecki. – 1999, nr 47, s. 6

Wystawa książek z okazji Święta Niepodległości w Bibliotece Publicznej w Damasławku

Dobrzyca

(ada). Biblioteczne problemy // Życie Plesz. – 1999, nr 37, s. 15
Sesja Rady Gminy.

Gołuchów

M.S. Spory wybór // G a z . P l e s z . – 1999, nr 40, s. 4, il.
Biblioteka w Gołuchowie.

Jarocin

(akf). Książki stulecia // G a z . J a r o c . – 1999, nr 44, s. 5
Plebiscyt „Książki stulecia” w filii bibliotecznej „Pod Ratuszem”.

(akf). Książki stulecia // G a z . J a r o c . – 1999, nr 46, s. 10

(akf). Młodzi historycy // G a z . J a r o c . – 1999, nr 42, s. 13
Spotkanie kółka historycznego w czytelni „Pod Ratuszem”.

iw. Pod Ratuszem // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 267, s. 17
Działalność filii bibliotecznej „Pod Ratuszem”.

(ls). Wspomnienie o poetach dwudziestolecia // G a z . J a r o c . – 1999, nr 44, s. 14

Spotkanie z prof. Edwardem Balcerzanem w czytelni „Pod Ratuszem”.

OBA. Gwiazda zbyt droga // G a z . P o z n . – 1999, nr 226, dod. Powiaty s. 3
Dot. spotkania z Michałem Żebrowskim w filii „Pod Ratuszem”.

OBA. Niebawem rozstrzygnięcie konkursu // G a z . P o z n . – 1999, nr 281, dod. Powiaty s. 3

Dot. plebiscytu „Książka stulecia”.

(OBA). Wyborą najlepszą książkę // G a z . P o z n . – 1999, nr 254, dod. Powiaty s. 3

Plebiscyt na najlepszą książkę stulecia ogłoszony dla czytelników w filii bibliotecznej „Pod Ratuszem”.

(rkf). Książki stulecia // G a z . J a r o c . – 1999, nr 42, s. 20

Plebiscyt „Książki stulecia” w filii bibliotecznej „Pod Ratuszem”.

(rr). Jarocin // G a z . J a r o c . – 1999, nr 44, s. 2

Dot. porozumienia między gminą a powiatem w sprawie wykonywania przez BPMiG zadań biblioteki powiatu jarocińskiego.

(rr). XVI sesja Rady Miejskiej // G a z . J a r o c . – 1999, nr 43, s. 2

M.in. sprawa finansowania biblioteki publicznej w Jarocinie.

ZAMKNIĘTA czytelnia // G a z . J a r o c . – 1999, nr 47, s. 4

Dot. remontu w filii bibliotecznej „Pod Ratuszem”.

Kleczew

E.M. Złoty jubileusz kleczewskiej biblioteki // G a z . P o z n . – 1999, nr 264, dod. Ekspres powiaty s. 2

50 lecie Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Kleczewie.

ola. Księgozbiór w pięknym dworku: 50 lat biblioteki w Kleczewie // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 265, s. 9, fot.

ZN. Kleczew: jubileusz bibliotekarstwa // P r z . K o n i ń . – 1999, nr 46, s. 4

Notatka o 50-leciu biblioteki w Kleczewie.

Koło

(AG). Jesienna sesja // P r z e g . K o ł s k i . – 1999, nr 40, s. 2

Przyjęto uchwałę o reorganizacji MBP w Kole w Powiatową i Miejską Bibliotekę Publiczną w Kole.

(AK). Dziś sesja Rady Miasta w Koie // G a z . P o z n . – 1999, nr 227, dod. Powiaty s. 3

(alex). Listopadowy przegląd książkowy // P r z e g . K o l s k i . – 1999, nr 48, s. 10

Nowości książkowe w PiMBP w Kole.

CAŁĘBA Aleksandra. Sesja w nowym wydaniu // P r z e g . K o l s k i . – 1999, nr 40, s. 9

KASPERKIEWICZ Kazimierz. Wieczór autorski // G ł o s K o ł a . – 1999, nr 22, s. 4

Spotkanie literackie z pisarką Janiną Wenedą w PiMBP w Kole.

POETYCKIE spotkania // G ł o s K o ł a . – 1999, nr 12, s. 3

Spotkanie autorskie poety, Zbigniewa Bagińskiego w bibliotece w Kole.

SKRYBA T. Pasja pisania // P r z e g . K o l s k i . – 1999, nr 44, s. 7

Spotkanie literackie z Janiną Wenedą w PiMBP w Kole.

SOBCZAK Maria. Koło w XXI wieku // G ł o s K o ł a . – 1999, nr 13, s. 2

Konkurs plastyczny „Moje miasto w XXI wieku” zorganizowany w Filii dla Dzieci MBP w Kole.

SOBCZAK Maria. Konkurs czytelniczy // G ł o s K o ł a . – 1999, nr 13, s. 2

Konkurs „Miasto Koło – przeszłość i terażniejszość” zorganizowany w MBP w Kole.

Komorniki

mada. Tadeusz zniknął z pólek // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 284, s. 20

Dot. GBP w Komornikach.

Konin

BIBLIOTEKARSKA Nagroda Młodych // P a n . L e s z c z . – 1999, nr 44, s. 4

Instruktorzka Urszula Szczęsna z biblioteki w Koninie otrzymała Nagrodę im. Andrzeja Wojtkowskiego.

BETLEJEWSKA Karolina. Biblioteka i KDK wspólnie? // *Prz. Koniń.* – 1999, nr 41, s. 31

Dyskusja o powstaniu Konińskiego Centrum Kultury na XV sesji Rady Miasta.

dan. Mury pękają: kto zaśpiewa zamiast kantora? // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 257, s. 13

Zły stan techniczny budynku MBP w Koninie.

dan. Synagoga też do zwrotu byłym właścicielom // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 260, s. 10, fot.

Dot. budynku, w którym mieści się MBP w Koninie.

dan. Wyróżnienie dla bibliotekarki // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 254, s. 15

Nagroda Młodych im. Andrzeja Wojtkowskiego dla Urszuli Szczęsnej z MBP w Koninie.

DUSZA Andrzej. Ile przybędzie książek?: na wyliczenia przyjdzie czas // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 234, s. 14

O połączeniu MBP w Koninie z Konińskim Domem Kultury sesja Rady Miasta.

DUSZA Andrzej. Łączenie PKP z PKS // *Wielkop. Zagi.* – 1999, nr 41, s. 24

Sesja Rady Miasta nt. połączenia Konińskiego Domu Kultury z MBP w Koninie.

HEJMAN Lech. Jeszcze o prasie w Miejskiej Bibliotece // *Prz. Koniń.* – 1999, nr 47, s. 5

Dot. prenumeraty prasy w MBP w Koninie w 1999 r.

Jot. Biblioteka na walizkach? // *Prz. Koniń.* – 1999, nr 46, s. 25

Sprawa zwrotu budynków dawnej synagogi i Szkoły Talmudycznej, w których mieści się konińska biblioteka.

(mk). Pracowitość nagrodzona // *Nowy Tyg. Koniń.* – 1999, nr 41, s. 2

Nagroda Młodych im. Andrzeja Wojtkowskiego dla Urszuli Szczęsnej z MBP w Koninie.

Sdr. Nagroda dla bibliotekarzy // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 252, s. 4
Nagroda Młodych im. Andrzeja Wojtkowskiego dla Urszuli Szczęsnej
z MBP w Koninie.

Kostrzyn

(łos). Zabawa w bibliotece: Kostrzyn // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 263, dod.
Powiaty s. 4

Działalność biblioteki w Kostrzynie.

mary. Biblioteczne plany // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 262, s. 18
Działalność biblioteki w Kostrzynie.

matys. Chopin w bibliotece: Kostrzyn // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 247, s. 21
Wystawa „Fryderyk Chopin i jego muzyka”.

Kotlin

(gc). Bliskie spotkania z ... // *Gaz. Jaroc.* – 1999, nr 46, s. 2
Spotkanie z Martą Fox w bibliotece w Kotlinie.

Kórnik

ara. Koncert laureatów // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 276, s. 22
Dot. BPMiG w Kórniku.

(łos). Konkurs recytatorski: Kórnik // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 269, dod.
Express s. 6; *Expr. Pozn.* – 1999, nr 268, s. 6

Krotoszyn

(LZA). Podręczniki w bibliotece // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 184, s. 3
Informacja o kiermaszu podręczników w bibliotece w Krotoszynie.

(popi). Brakuje podręczników // *Rzecz Krotoszyńska.* – 1999, nr 35, s. 5
Kiermasz podręczników w bibliotece.

Kuślin

saw. Potrzebne książki i komputer: jubileusz 50-lecia istnienia obchodzi w tym
roku Gminna Biblioteka w Kuślinie // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 281, s. 16
Dot. BPG Kuślin.

Luboń

bi. Deszczowe Dni Lubonia: parasole i sztuczne ognie // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 226, dod. Express s. 6

M.in. o imprezach w bibliotece w Luboniu.

Łekno

(en). A w Łeknie – na wesoło // *Express Wągrowiecki.* – 1999, nr 44, s. 8

Wyniki konkursu „Złoty klon”.

jb. Recytatorski „Złoty Klon” // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 240, s. 14

Regulamin konkursu recytatorskiego zorganizowanego dla dzieci i młodzieży przez Gminny Ośrodek Kultury – Bibliotekę Publiczną w Łeknie.

URBAŃSKA Krystyna. Ciepło, wspólnie i wesoło // *Głos Wągrowiecki.* – 1999, nr 45, s. 8

Rozstrzygnięcie konkursu recytatorskiego „Złoty Klon”.

URBAŃSKA Krystyna. Klon na wesoło // *Głos Wągrowiecki.* – 1999, nr 42, s. 17

Dot. konkursu „Złoty Klon” zorganizowanego przez bibliotekę w Łeknie.

WAK. Konkurs Recytatorski „Złoty Klon” w Łeknie // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 235, dod. Express Powiaty s. 4

Regulamin konkursu.

Mieścisko

GRZELAK Sebastian. Biblioteka powiatowa ze znakiem zapytania // *Pałuki Wągrowieckie.* – 1999, nr 44, s. 6

Rozmowy o utworzeniu placówki powiatowej na bazie MBP w Wągrowcu.

KAISER Waldemar. Konkurs na stroiki // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 277, dod. Express Powiaty s. 4

Biblioteka Publiczna w Mieścisku ogłosiła konkurs na plakat o tematyce bożonarodzeniowej.

WODZICZKO Rafał. Zrób świąteczną szopkę // Pałuki Wągrowieckie. – 1999, nr 46, s. 3

Konkurs plastyczny o tematyce bożonarodzeniowej ogłoszony przez Bibliotekę Publiczną Gminy Mieścisko.

Międzychód

ape. W objazd z biblioteką // Głos Wielkop. – 1999, nr 246, Wyd. B, s. 18

Biblioteka w Międzychodzie organizatorem objazdów po Ziemi Międzychodzkiej.

Nowe Miasto

SW. 50 lat Biblioteki w Nowym Mieście // G a z . P o z n . – 1999, nr 278, dod. Powiaty s. 5

Informacja o obchodach jubileuszu.

Nowy Tomyśl

daf. Dzieci dzieciom: wystawa prac dzieci ze Świetlicy Socjoterapeutycznej // Głos Wielkop. – 1999, nr 240, Wyd. B, s. 12

daf. Na zielonej ścieżce... spotkanie w Bibliotece Publicznej Miasta i Gminy w Nowym Tomyślu // Głos Wielkop. – 1999, nr 255, s. 12

(daf). Pielgrzym pokoju // Głos Wielkop. – 1999, nr 119, s. 9

Dot. wystawy poświęconej Janowi Pawłowi II.

(daf). Pokonując bariery architektoniczne // Głos Wielkop. – 1999, nr 218, s. 16

Dot. remontu Biblioteki Publicznej.

(daf). Spotkanie po latach // Głos Wielkop. – 1999, nr 95, s. 9

Dot. spotkania absolwentów lat 50.

daf. Spotkanie w bibliotece // Głos Wielkop. – 1999, nr 254, Wyd. B, s. 16

(daf). Z poezją za pan brat: biblioteka przygotowuje się do organizowania spotkań autorskich // Głos Wielkop. – 1999, nr 229, s. 16

Dot. spotkań literackich.

MIK. Dzieci dzieciom // G a z . P o z n . – 1999, nr 235, dod. Powiaty s. 3
Wystawa prac plastycznych w bibliotece w Nowym Tomysłu.

MIK. Jubileusze, konkursy i wystawy: weekend w powiecie nowotomyskim //
G a z . P o z n . – 1999, nr 271, dod. Powiaty s. 3
Działalność biblioteki w Nowym Tomysłu.

MIK. Niecodzienny literacki debiut: Marta Czebatul napisała swoją autobiografię mając ponad 90 lat // G a z . P o z n . – 1999, nr 274, dod. Powiaty s. 3
Wieczór autorski Marty Czebatul w bibliotece w Nowym Tomysłu.

MIK. Spotkanie z pisarką // G a z . P o z n . – 1999, nr 270, dod. Powiaty s. 3
Spotkanie autorskie z Martą Czebatul w bibliotece w Nowym Tomysłu.

sad. Nie tylko obrazy i kwiaty // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 241. Wyd. 3 s. 16
Zajęcia dla wychowanków Świetlicy Socjoterapeutycznej w bibliotece
w Nowym Tomysłu.

(sad). Wieś malowana // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 224, s. 1

saw. Chętnie do niej zaglądamy: mieszkańcy Borui Kościelnej mają pod ręką bibliotekę, z której mogą korzystać // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 234, s. 14

O bibliotece w Borui Kościelnej (filii biblioteki w Nowym Tomysłu).

saw. Sposób na wolny czas: filia nowotomyskiej biblioteki w Wytomyślu proponuje zajęcia kulturotwórcze // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 239 Wyd. B, s. 14

Oborniki

AR. Oborniki: koncert z okazji Święta Niepodległości // G a z . P o z n . – 1999, nr 265, dod. Powiaty s. 2
Koncert w bibliotece w Obornikach.

mow. Wielcy romantycy w bibliotece // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 246, Wyd. B, s. 17

Wystawy poświęcone Chopinowi i Słowackiemu oraz impreza poetycko-muzyczna w bibliotece w Obornikach.

Obrzycko

mms. Zainteresowania mieszkańców // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 279, s. 17
Działalność biblioteki publicznej w Obrzycku.

Olszówka

(ZET). Romanse się przejadły // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 193, dod. Powiaty
s. 3

Biblioteka w Olszówce w powiecie kolskim.

Opalenica

jak. Nietypowa edukacja czytelnicza: spotkanie z pisarzem Gerardem Górnickim // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 251 Wyd. B s. 14

JAKUBIAK Izabela. Toasty na jubileusz // *Echo Opalenickie.* – 1999,
nr 7/B, s. 26–27

Dot. 50-lecia biblioteki w Opalenicy.

(jk). Jubileusz opalenickiej kultury // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 127, s. 9

Dot. m.in. 50-lecia biblioteki.

joga. A jednak czytają książki // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 234, Wyd. B,
s. 14

Działalność biblioteki w Opalenicy.

M.H. Nie tylko o książkach: w Opalenicy gościł Gerard Górnicki // *Gaz. Pozn.*
– 1999, nr 253, dod. Powiaty s. 1

MH. Spotkanie autorskie z Gerardem Górnickim: dziś w Opalenicy // *Gaz. Pozn.*
– 1999, nr 248, dod. Powiaty s. 1

Spotkanie w opalenickiej bibliotece.

Opatówek

(mak). Biblioteka gminna czy powiatowa?: stołeczny Opatówek // *Ziem. Kalis.* – 1999, nr 93, s. 2

O możliwości przekształcenia Biblioteki Gminnej im. Braci Gillerów w Opatówku w bibliotekę powiatową.

Osiek Mały

CALEBA Aleksandra. Pół wieku z książką // *Prz. Kolski*. – 1999, nr 49, s. 9
Jubileusz 50-lecia biblioteki w Osieku Małym.

Piła

MILCZYŃSKI Andrzej. V Ogólnopolski Konkurs Literacki im. Agnieszki Bartoł
w Pile „Ja i mój świat” // *Bibliotekarz*. – 1999, nr 10, s. 19–20
Biblioteka w Pile współorganizatorem konkursu.

Pleszew

ANDERSZ-WANAD Ewa. Wyjątkowy jubileusz // *Życie Plesz.* – 1999,
nr 41, s. 1, 3, il.
Uroczystość 50-lecia BPMiG w Pleszewie.

ANDERSZ-WANAD Ewa. Złoty jubileusz biblioteki // *Życie Plesz.* – 1999,
nr 40, s. 11
Tradycje czytelnicze w Pleszewie.

JAT. Pół wieku biblioteki: jubileusz miejsko-gminnej księżnicy // *Gaz. Pozn.*
1999, nr 239, dod. Powiaty s. 2, il
50 lat biblioteki w Pleszewie.

KOWARSCH Iza. 50 lat minęło // *Gaz. Plesz.* – 1999, nr 42, s. 1, 4, il.
Uroczystość 50-lecia biblioteki w Pleszewie.

(kucz). Panie wypożyczają, panowie czytają // *Ziem. Kalis.* – 1999, nr 84,
dod. Ziem. Plesz. s. 16
Pracownicy BPMiG Pleszew – wyróżnienia z okazji 50-lecia.

(kucz). Złoty jubileusz biblioteki: ludzie wciąż czytają // *Ziem. Kalis.* –
1999, nr 82, dod. Ziem. Plesz. s. 15, il.
50 lat biblioteki w Pleszewie.

M.S. Biblioteka // *Gaz. Plesz.* – 1999, nr 41, s. 9, il.
BPMiG w Pleszewie w przeddzień jubileuszu.

Powidz

LG. Powidz: świat w obiektywie // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 162, s. 4
Wystawa fotograficzna w bibliotece w Powidzu.

Poznań – WBP

(a). W imię integracji: „koniński” numer „Kroniki Wielkopolski” // *Prz. Koniń.*
– 1999, nr 48, s. 25

Prezentacja „Kroniki Wielkopolski” wydawanej przez WBP Poznań.

ako. Książka przyszłości // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 203, s. 13

Informacja o konkursie „Ilustruję książkę XXI wieku” ogłoszonym przez
WBP Poznań.

BARANOWSKA Magdalena. Urząd pełen kultury // *Głos Wielkop.* – 1999,
nr 262, s. 16

Dot. Zespołu „Cepelia–Poznań” działającego przy WBP Poznań.

BEDNARSKA Helena. Wszystko o regionie: rozmowa z..., dyrektorem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu / rozm.
Anna Plenzler // *Ik s.* – 1999, nr 12, s. 35

D. Książka XXI wieku: Wolsztyn // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 279, dod.
Powiaty s. 3

Informacja o konkursie „Ilustruję książkę XXI wieku” zorganizowanym
przez WBP Poznań.

(der). Słowacki i dudziarze // *Expr. Pozn.* – 1999, nr 216, s. 7

Zaproszenie na uroczystości organizowane przez WBP Poznań: 100-lecie
odsłonięcia pomnika Juliusza Słowackiego w Miłostawiu i XXX Turniej Dudziarzy
(przygotowany wspólnie z Muzeum Instrumentów Muzycznych w Poznaniu).

DERWICH Małgorzata. Dzieci ilustrują książki: przyznano nagrody // *Gaz. Pozn.*
– 1999, nr 267, dod. Express s. 7; *Expr. Pozn.* – 1999, nr 266,
s. 7

Finał konkursu „Ilustruję książkę XXI wieku” zorganizowanego przez WBP
Poznań.

DERWICH Małgorzata. Wspominali wojnę: konkurs dla seniorów rozstrzygnięty // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 273, dod. Express s. 7

Finał konkursu „Wojna, okupacja, ludzie...” zorganizowanego przez WBP Poznań.

DMK. Z Aladynem w XXI wiek // *Gaz. Wielkop.* – 1999, nr 267, s. 1, il.

Informacja o finale konkursu „Ilustruję książkę XXI wieku” zorganizowanym przez WBP Poznań.

DUSZA Andrzej. „Kronika Wielkopolski” integruje: niezwykle charakterystyczny kwartalnik i subregionu // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 268

Prezentacja w Koninie kwartalnika wydawanego przez WBP Poznań.

(GATJaRaW). Iwanowski w Poznaniu // *Wiad. Wrzesińskie.* – 1999, nr 38, s. 2

Wystawa fotografii Zenona Iwanowskiego w WBP Poznań.

IRA. Kronika Wielkopolski w regionie konińskim // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 286

Prezentacja kwartalnika wydawanego przez WBP Poznań.

jak. Romantycznych czasów czar: opowieści Barbary Wachowicz // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 268, s. 16

Spotkanie z Barbarą Wachowicz w Ośrodku Kultury „Taklamakan” w Opalenicy zorganizowane przy współudziale WBP Poznań.

(jas). Prezenty dla marszałków // *Nowy Tyg. Koniń.* – 1999, nr 44

Promocja „Kroniki Wielkopolski” w Koninie.

(kama). Przyjaciel bez interesu, domownik bez naprzykrzania // *Prz. Słup. Pecki.* – 1999, nr 20, s. 11

Dzień Bibliotekarza w Słupcy. M.in. o WBP Poznań.

KOCZOROWSKA Grażyna. Słowacki uczczony, jak przed stu laty: powtórne odsłonięcie pomnika Juliusza Słowackiego // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 221, Wyd. A

Relacja z uroczystości zorganizowanej m.in. przez WBP Poznań.

KOS. 100-lecie pomnika Juliusza Słowackiego: jubileusz w Miłosławiu // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 212, dod. Powiaty s. 4

WBP Poznań współorganizatorem uroczystości.

lecb. Wojna, okupacja, ludzie... // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 267, s. 15

Informacja o konkursie na wspomnienia z lat 1939–1945 zorganizowanym przez WBP Poznań.

mary. Nagrodzone wspomnienia // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 273, s. 16

Finał konkursu „Wojna, okupacja, ludzie... Moje wspomnienia z lat 1939–1945” zorganizowanego przez WBP Poznań.

mary. Plastyczna książka // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 267, s. 16, il.

Informacja o finale konkursu „Ilustruję książkę XXI wieku” zorganizowanym przez WBP Poznań i wystawie nagrodzonych prac.

MAZ. Nagrody i odznaczenia dla bibliotekarzy: w poznańskim Pałacu Działających // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 254, s. 4

M.in. informacja o odznaczeniu Andrzeja Baumgarta z WBP Poznań.

MIK. Nowy Tomyśl: gawędy Barbary Wachowicz // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 268, dod. Powiaty s. 3

Spotkanie z Barbarą Wachowicz w Nowotomyskim Ośrodku Kultury zorganizowane przy współudziale WBP Poznań.

NIZIOŁEK Andrzej. Budżet przeżycia i bankiet: kultura w Wielkopolsce: debata posłów, urzędników i dyrektorów instytucji kulturalnych // *Gaz. Wielkop.* – 1999, nr 215, s. 6

M.in. wzmianka o WBP Poznań.

OLA. Andrzej Baumgart // *Gaz. Wielkop.* – 1999, nr 254, s. 2

Sylwetka Andrzeja Baumgarta, wieloletniego pracownika WBP Poznań.

OLA. Michał Żurawski // *Gaz. Wielkop.* – 1999, nr 253, s. 2

Sylwetka Michała Żurawskiego, laureata konkursu „Pytania do Juliusza Słowackiego. Esej”, zorganizowanego przez WBP Poznań.

PLENZLER Anna. Wielkiemu Juliuszowi // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 217, s. 9

Uroczystości z okazji 100. rocznicy odsłonięcia pomnika Juliusza Słowackiego zorganizowane m.in. przez WBP Poznań.

POZNAŃSKIE biblioteki // Głos Wielkop. – 1999, nr 281, s. 17
Wykaz bibliotek poznańskich, m.in. WBP w Poznaniu.

PROGRAM uroczystości z okazji setnej rocznicy odsłonięcia Pomnika Juliusza Słowackiego w Miłosławiu // Wiad. Wrzesińskie. – 1999, nr 37, s. 6
M.in. WBP Poznań współorganizatorem uroczystości.

sdr. Nagroda dla bibliotekarzy // Głos Wielkop. – 1999, nr 252, s. 4
M.in. informacja o odznaczeniu Andrzeja Baumgarta, kierownika Działu Instrukcyjno-Metodycznego WBP Poznań, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

SZAL Bożena. Sto lat temu w Miłosławiu // Ziem. Kalis. – 1999, nr 78, s. 9

O uroczystościach 100-lecia odsłonięcia pomnika Juliusza Słowackiego w Miłosławiu zorganizowanych przy współudziale WBP Poznań.

WASILEWSKA Edyta. Bibliotekarze nagrodzeni // Głos Wielkop. – 1999, nr 254, s. 16
M.in. o odznaczeniu Andrzeja Baumgarta z WBP Poznań.

WYDARZENIA miesiąca // Biul. Inform. Powiat Koniński. – 1999, nr 4, s. 17
Prezentacja „Kroniki Wielkopolski” w regionie konińskim.

STEFAŃSKA Jadwiga. Zadni goście w Miłosławiu: uroczystości przy pomniku wieszczą // Wiad. Wrzesińskie. – 1999, nr 38, s. 1
WBP Poznań współorganizatorem obchodów setnej rocznicy odsłonięcia pomnika Juliusza Słowackiego.

Puszczykowo

ako. Atrakcje dla mieszkańców // Głos Wielkop. – 1999, nr 258, s. 18
M.in. o bibliotece w Puszczykowie.

ako. Większy księgozbiór // Głos Wielkop. – 1999, nr 283, s. 15
Dot. Miejskiej Biblioteki Publicznej w Puszczykowie.

Pyzdry

MUSZYŃSKA Ewa. Za mało nowości: Pyzdry // *Gaz. Słupicka*. – 1999, nr 30, s. 10

Działalność i zbiory biblioteki w Pyzdrach.

Rychwał

Z.N. Rychwał: książki przy piecach kaflowych // *Prz. Koniń.* – 1999, nr 43, s. 4

Działalność i zbiory biblioteki w Rychwale.

Sierszewice

JJ. Czy połączenie jest lepsze? // *Gaz. Wielkop.* – 1999, nr 276, s. 4

Zmiany organizacyjne w Sierszewicach – próba połączenia biblioteki publicznej ze szkolną.

Słupca

(jb). Rodzinne wiersze // *Gaz. Słupicka*. – 1999, nr 23, s. 15

W ramach „Słupeckich Dni Rodziny” podsumowanie konkursu na wiersz o rodzinie ogłoszonego przez bibliotekę w Słupcy.

(kama). Przyjaciel bez interesu, domownik bez naprzykrzania // *Prz. Słupcki*. – 1999, nr 20, s. 11

Dzień Bibliotekarza w Słupcy. M. in. o WBP Poznań.

KASPERSKA-STRÓŻYK Hanka. Mieć a nie mieć: Biblioteka Pedagogiczna – komfort dla mieszkańców // *Gaz. Słupicka*. – 1999, nr 32, s. 10

M.in. o Miejskiej Bibliotece Publicznej w Słupcy.

LG. Poeci pisali o rodzinie: Słupeckie Dni Rodziny // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 135, s. 4

Finał konkursu poetyckiego na wiersz o rodzinie.

„MOJA rodzina” / opr. as // *Prz. Słupcki*. – 1999, nr 18

Ogłoszenie konkursu na wiersz pt. „Moja rodzina” przez bibliotekę w Słupcy.

TOMCZAK Ryszard. Pamiętna rocznica // *Gaz. Słupecka*. – 1999, nr 41, s. 10

Spotkanie weteranów i kombatantów z okazji 60. rocznicy wybuchu II wojny światowej.

TOMCZAK Ryszard. Raz jeszcze o bibliotekach // *Gaz. Słupecka*. – 1999, nr 33, s. 10

TOMCZAK Ryszard. Słupskie dylematy biblioteczne // *Gaz. Słupecka*. – 1999, nr 31, s. 10

(Z.). Gdzie ulokować słupskie biblioteki? // *Gaz. Słupecka*. – 1999, nr 29, s. 10

Stare Miasto

(mk). Duży wybór czytań // *Nowy Tyg. Konin*. – 1999, nr 43, s. 8, fot. Dot. GBP w Starym Mieście.

Strzałkowo

(ara). Biblioteka dobra na wszystko // *Prz. Konin*. – 1999, nr 31, s. 17
Działalność biblioteki w Strzałkowie.

(ara). Nie tylko po książkę // *Prz. Konin*. – 1999, nr 31, s. 17
Działalność biblioteki w Strzałkowie.

OL. Strzałkowo: książki w parku // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 163, s. 4
Kiermasz książki zorganizowany przez bibliotekę w Strzałkowie.

rad. Nie tylko książki: do biblioteki przychodzi głównie młodzież // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 228, s. 19
Działalność i zbiory biblioteki w Strzałkowie.

WAWRZYNIAK Ewa. Wakacje z książką: Strzałkowo // *Gaz. Słupecka*. – 1999, nr 31, s. 10

Suchy Las

(rd). Książek nie brakuje: Chłudowo // *Expr. Pozn.* – 1999, nr 272, s. 6
Działalność biblioteki w Chłudowie (filii biblioteki w Suchym Lesie).

(rd). Sucholeskie biblioteki zapraszają // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 219, dod. *Expres* s. 6

Szamotuły

MICHALAK Piotr. Śpiew, teatr i sztuka: Dni Kultury Chrześcijańskiej w Szamotulach // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 265, dod. *Powiaty* s. 1

M.in. wystawa „Życie dla miłości” o Urszuli Ledóchowskiej w szamotulskiej bibliotece.

MICHALAK Piotr. Imprezę zainauguruje koncert chóru parafii św. Krzyża: Dni Kultury Chrześcijańskiej w Szamotulach // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 253, dod. *Powiaty* s. 2

M.in. wystawa poświęcona Urszuli Ledóchowskiej w szamotulskiej bibliotece.

mon. Wspomnienia w bibliotece // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 287, s. 17
Dot. wystawy w BPMiG Szamotuły.

PM. Dni Kultury Chrześcijańskiej // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 268, dod. *Powiaty* s. 2

M.in. wzmianka o wystawie „Życie dla miłości” w bibliotece w Szamotulach.

PM. Szamotuły: biblioteka dla wszystkich // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 262, dod. *Powiaty* s. 2

PM. Szamotuły: jeszcze kilka dni wystawy // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 271, dod. *Powiaty* s. 2

Wystawa „Życie dla miłości” w bibliotece w Szamotulach.

Śrem

JP. Śremska biblioteka będzie unowocześniona // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 270, dod. *Powiaty* s. 4

Komputeryzacja biblioteki w Śremie.

Środa Wlkp.

KRZEM. Po Karwowskich – Maliniak: Roman Kłosowski w bibliotece // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 234, dod. *Powiaty* s. 5

SW. Patriotycznie w bibliotece: spotkanie z Olgierdem Schaeferem // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 278, dod. Powiaty s. 5

SW. Pyrkosz w bibliotece // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 278, dod. Powiaty s. 3
Spotkanie z aktorem, Witoldem Pyrkoszem.

SW. Spotkanie z Schaeferem // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 268, dod. Powiaty s. 4

Spotkanie z Olgierdem Schaeferem pt. „Drogi ku wolności i niepodległości Ojczyzny”.

SW. Średzka biblioteka zmienia wizerunek: wymiana okien i zmiana elewacji // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 261, dod. Powiaty s. 5
Remont w bibliotece.

SYDOR Sylwia W. Lekcje poetyckie w szkołach: XXII Międzynarodowy Listopad Poetycki // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 271, dod. Powiaty s. 5
Współpraca biblioteki w Środzie z Poznańskim Oddziałem ZLP.

Wapno

jb. 50 lat księżnicy // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 257, s. 16
50-lecie pracy GBP w Wapnie.

KUBASIK Zygmunt. Święto w bibliotece // *Głos Wągrowiecki.* – 1999, nr 44, s. 6
50-lecie pracy Gminnej Biblioteki Publicznej w Wapnie.

Wągrowiec

BYCZYŃSKA Ewa. Poeta dźwięków // *Głos Wągrowiecki.* – 1999, nr 45, s. 17
Wieczór Chopinowski w MBP w Wągrowcu.

BYCZYŃSKA Ewa. Trudne zadanie młodych artystów // *Głos Wągrowiecki.* – 1999, nr 48, s. 19
Filia MBP w Wągrowcu przygotowała dla swoich czytelników „Mini Playback Show”.

DZIERBIŃSKA Wanda. Wieczór z Chopinem // Pałuki Wągrowieckie.
– 1999, nr 43, s. 10

Wieczór Chopinowski w MBP w Wągrowcu.

(e). Konkurs na ekologiczny stroik świąteczny: regulamin konkursu //
Express Wągrowiecki. – 1999, nr 47, s. 11

Ogłoszenie konkursu przez MBP w Wągrowcu.

EB. Konkurs bez dymka // Głos Wągrowiecki. – 1999, nr 48, s. 17

Dot. konkursu ogłoszonego przez MBP w Wągrowcu.

(EB). Konkurs bez papierosa // Głos Wągrowiecki. – 1999, nr 45, s. 17

Dot. konkursu zorganizowanego przez MBP w Wągrowcu.

GRZELAK Sebastian. Gdzie biblioteka? // Pałuki. – 1999, nr 42, s. 5

Dot. tworzenia Biblioteki Powiatowej w Wągrowcu.

GRZELAK Sebastian. Nie palmy papierosów // Pałuki Wągrowieckie.
– 1999, nr 47, s. 7

Rozstrzygnięcie konkursu plastycznego zorganizowanego z okazji Świątowego Dnia bez Papierosa w Oddziale dla Dzieci i Młodzieży MBP w Wągrowcu.

jb. Antynikotynowe plakaty // Głos Wielkop. – 1999, nr 258, s. 16

Dot. konkursu z okazji Świątowego Dnia bez Papierosa zorganizowanego przez Oddział dla Dzieci i Młodzieży MBP w Wągrowcu.

jb. Bożonarodzeniowe stroiki // Głos Wielkop. – 1999, nr 271, s. 15

Konkurs MBP w Wągrowcu.

jb. Czytelniczy wieczór wspomnień // Głos Wągrowiecki. – 1999,
nr 270, s. 16

Czytelniczy wieczór wspomnień pt. „Kto czyta – żyje wielokrotnie” w MBP w Wągrowcu.

jb. Inauguracyjny koncert i wystawa // Głos Wielkop. – 1999, nr 239 Wyd.
D. s. 16

M.in. o Festynie Cysterskim zorganizowanym przy współudziale MBP w Wągrowcu.

- jb. Konkurs na plakat rozstrzygnięty // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 276, s. 22
Konkurs zorganizowany przez MBP w Wągrowcu.
- jb. Wieczór z Chopinem // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 248, s. 18
Wieczór poetycko-muzyczny przygotowany przez MBP w Wągrowcu w 150 rocznicę urodzin kompozytora.
- JURGA Barbara. Miłość do książki nie zna wieku // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 279, s. 16
Czytelniczy wieczór wspomnień zorganizowany z okazji Międzynarodowego Dnia Seniora.
- KCZ. Stroiki na sprzedaż // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 272, dod. Express Powiaty s. 4
Konkurs plastyczny na stroik świąteczny zorganizowany przez MBP w Wągrowcu.
- POETA dźwięków // *Głos Wielkop.* – 1999, nr 252, nr 16
Wieczór z Chopinem w MBP w Wągrowcu.
- WAK. Konkurs plastyczny: wągrowiecka biblioteka zaprasza // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 241, dod. Express s. 4
Regulamin konkursu ogłoszonego przez MBP w Wągrowcu z okazji Dnia bez Papierosa.
- WAK. Ku czci Chopina // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 240, dod. Express Powiaty s. 4
Informacja o wieczorze poświęconym Chopinowi w MBP Wągrowiec.
- WAK. Powiatowa i akademicka: nowy status biblioteczny Miejskiej Biblioteki Publicznej w Wągrowcu // *Gaz. Pozn.* – 1999, nr 253, dod. Express Powiaty s. 4
- wk. Kolorowo bez papierosa // *Express Wągrowiecki.* – 1999, nr 47, s. 11
Wyniki konkursu plastycznego zorganizowanego przez Oddział dla Dzieci i Młodzieży MBP w Wągrowcu z okazji Świątowego Dnia bez Papierosa.
- WODZICZKO Rafał. Konkurs i aukcja: możesz wykonać świąteczny stroik // *Pałuki Wągrowieckie.* – 1999, nr 47, s. 3
Regulamin konkursu na stroik świąteczny.

Witaszyce

(Is). Modlitewniki na wystawie // G a z . J a r o c . – 1999, nr 44, s. 19
Spotkanie Klubu Dyskusyjnego w Witaszycach.

(Is). Spotkanie w Witaszycach // G a z . J a r o c . – 1999, nr 40, s. 19
Spotkanie Klubu Dyskusyjnego w czytelni w Witaszycach.

Wolsztyn

D. Gratka dla bibliotekarzy: w wolsztyńskiej bibliotece odbyło się spotkanie z Longinem Marchewiczem // G a z . P o z n . – 1999, nr 238, dod. Powiaty s. 3

D. Wolsztyn: książka na telefon // G a z . P o z n . – 1999, nr 221, dod. Powiaty s. 3

DR. Wiersze z przypisami: W Wolsztynie odbędzie się promocja książki Adama Żuczkowskiego // G a z . P o z n . – 1999, nr 282, dod. Powiaty s. 3

BPMiG Wolsztyn wydawcą poezji Adama Żuczkowskiego „Głaz. Wiersze wolsztyńskie”.

WOLSZTYN – ekologiczna gmina: tytuł zobowiązuje // G a z . P o z n . – 1999, nr 279, dod. Region s. 12

M.in. wzmianka o BPMiG Wolsztyn.

Września

BB. Czy czytelnicy zaakceptują: oddział dziecięcy biblioteki trafi do Wrzesińskiego Ośrodka Kultury // G a z . P o z n . – 1999, nr 216, dod. Powiaty s. 5

Zaniemyśl

Z.K. Wieńce kwiatowe // G a z . P o z n . – 1999, nr 236, dod. Powiaty s. 5
Spotkanie z Mirosławą Chabera w bibliotece w Zaniemyślu.

Zbąszyń

SADOWSKI Krzysztof. Potrzebujemy większej przestrzeni: rozmowa z Lubomirą Zalewską, dyrektorem Miejsko-Gminnej Biblioteki w Zbąszyniu // G ł o s W i e l k o p . – 1999, nr 186, s. 13

Żelazków

ŻELAZKÓW: Małgorzata Matecka // Ziemię Kalisz. – 1999, nr 68, s. 6

Wzmianka o działalności biblioteki w Żelazkowie, którą kieruje Małgorzata Matecka.

Żerków

BICZYSKO Kazimiera. Brak książek – brak czytelników: rozmowa z..., dyrektorem BPMiG w Żerkowie / rozm. (J. Sz.) // Gaz. Jaroc. – 1999, nr 47, s. 2

Dot. czytelnictwa w BPMiG Żerków.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę ZAiKS-u** w 1999 roku za całokształt twórczości, ze szczególnym uwzględnieniem biografii Tadeusza Boya-Żeleńskiego, otrzymał *Józef Hen*.
- **Nagrodę „Nowych Książek”** w 1999 roku otrzymał *Tadeusz Różewicz*.
- **Nagrodę im. Kazimierzy Illakowiczówny** w 1999 roku otrzymał *Grzegorz Olszański* za tomik poetycki „Tamagotchi w pustym mieszkaniu”.
- **Nagrodę im. Andrzeja Kijowskiego** w 1999 roku otrzymał *Antoni Libera* za powieść „Madame”.
- **Nagrodę Goncourtów (polską)** w 1999 roku przyznano książce *Jean-Marie Laclavetine’a* „Premiere ligne” („Pierwsza linijka”).
- **Nagrodę Ikar'99** przyznano *Ryszardowi Kapuścińskiemu* za książkę o Afryce „Heban”.
- **Nagrodę im. Arkadego Fiedlera „Bursztynowego Motyla”** w 1999 roku przyznano *Markowi Kamińskiemu* za książkę „Moje kłopoty...”.
- **Nagrodę Literacką „Nike”** w 1999 roku otrzymał *Stanisław Barańczak* za tomik „Chirurgiczna precyzja. Elegie i piosenki z lat 1995–1997”.
- **Nagrodę im. Jana Długosza** w 1999 roku dla najlepszej książki w dziedzinie nauk humanistycznych przyznano *Mieczysławowi Tomaszewskiemu* za biografię „Chopin. Człowiek, dzieło, rezonans”.
- **Nagrodę im. Kościelskich'99** otrzymali: *Arkadiusz Pacholski* za eseistykę oraz *Adam Wiedemann* za całokształt twórczości prozatorskiej i poetyckiej.
- **Nagrodę im. Franciszka Karpińskiego** w 1999 roku przyznano *Januszowi Frankowskiemu* za opracowanie Biblii ks. Jakuba Wujka i przywrócenie jej pierwotnego, oryginalnego kształtu.
- **Nagrody Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych'99** – „Książki lata” otrzymali: *Włodzimierz Odojewski* za powieść „Oksana”; *Julia Hartwig* za tomik poetycki „Zawsze od nowa” oraz *Drukarnia i Księgarnia Św. Wojciecha*.

- **Nagrody XXII Międzynarodowego Listopada Poetyckiego** w 1999 roku przyznano: *Tadeuszowi Różewiczowi* za tom poetycki „Zawsze fragment” (Nagroda Honorowa) i *Irenie Conti* za „Cztery pory pieśni nieustającej” – najlepszy tom poezji.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę National Book Award** w 1999 roku otrzymał *Ha Jln* (chiński emigrant mieszkający w Stanach Zjednoczonych) za powieść „Wating” („Czekając”).
- **Nagrody Akademii Francuskiej** w 1999 roku otrzymali: *Amelie Nothomb*, belgijska autorka powieści „Slupeur et Tremblements” („Zdumienie i trwoga”) i francuski pisarz *Francois Taillander* za powieść „Anielka”.
- **Lipską Nagrodę Literacką** w 2000 roku przyznano *Hannie Krall*.
- **Nagrodę Nobla** w dziedzinie literatury w 1999 roku przyznano *Gunterowi Grassowi*.
- **Nagrodę Pokojową Księgarzy Niemieckich** w 1999 roku otrzymał amerykański historyk *Fritz Stern*.
- **Nagrodę Georga Buechnera** w 1999 roku otrzymał pisarz *Arnold Stadler*.

C. Zmarli

- **Rafael Alberti** (27.10.1999), hiszpański poeta, dramaturg, biograf.
- **Paul Bowles** (18.11.1999), amerykański pisarz i kompozytor.

VI. KONKURSY CZYTELNICZE WOJEWÓDZKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W 1999 ROKU

W roku 1999, pierwszym od ponad dwudziestu lat, Wojewódzka Biblioteka Publiczna rozpisala konkursy w skali wielkiego województwa – dla całej Wielkopolski.

Spotkaliśmy się z niespodziewanie wielkim odzewem; ulotki z regularnymi rozprawdano nie tylko w bibliotekach, ale bibliotekarze zdołali zainteresować rozmaite pisma lokalne. Serdecznie dziękujemy za pomoc wszystkim pracownikom bibliotek oraz dziennikarzom.

Ogłoszono cztery konkursy:

- ***Ilustruję książkę XXI wieku*** – plastyczny, dla dzieci i młodzieży szkół podstawowych. Celem tego konkursu było pobudzenie wyobraźni, wykorzystanie różnorodnych technik plastycznych i stworzenie wizji książki XXI wieku. Ogółem wpłynęło ok. 1000 prac wykonanych różną techniką i o różnym poziomie. Jury, któremu przewodniczyła poznańska ilustratorka, pani Edyta Œwiek, przyznało 30 równorzędnych nagród i 37 równorzędnych wyróżnień. Najwięcej, bo aż 17 nagród i 12 wyróżnień zdobyli młodzi plastycy z Pily, a także z Poznania, Wapna Obry, Słupcy, Trzcianki, Kleczewa, Krzykos, Wierzyc, Perzowa, Bojanowa i Mikstatu. Uroczystemu zakończeniu konkursu 15 listopada 1999 r. towarzyszyła wystawa najciekawszych prac, którą mogli obejrzeć również – tydzień później – laureaci innego konkursu pt.
- ***Wojna, okupacja, ludzie... Moje wspomnienia z lat 1939–1945.*** Zorganizowano go, aby uczcić Międzynarodowy Rok Seniora, a także przypomnieć o największym kataklizmie w dziejach ludzkości, jakim była II wojna światowa, od której rozpoczęcia minęło właśnie 50 lat. W konkursie wzięło udział 262 uczestników, którzy nadesłali ponad trzysta prac, nierzadko o znacznej objętości. Jury, pod przewodnictwem dr. Marka Rezlera czytało je z ogromnym wzruszeniem. Było to dla nich niezwykle i pouczające doświadczenie. Z radością przyznałoby znacznie więcej nagród, niestety, środki finansowe nie pozwoliły na uhonorowanie wszystkich uczestników konkursu, którzy na to zasługiwali. Trzeba koniecznie podkreślić, że poziom literacki i dokumentalny prac był bardzo wysoki. Każda z nadesłanych prac (kopia, o ile autor życzył sobie zwrotu oryginału) zostanie pieczołowicie przechowana w zbiorach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu.

Jury przyznało 2 równorzędne **nagrody główne**: pani **Barbarze Wawrzyński** ze Słupcy i panu **Zbigniewowi Skowrońskiemu** z Wolsztyna oraz 5 równorzędnych **nagród II stopnia**: pani **Helenie Sperskiej-Abbe**, pani **Marii Magdalenie Tomczak**, panu **Romanowi Idziakowi**, panu **Stanisławowi Łabuzowi** oraz panu **Stanisławowi Ziębie**. Ponadto przyznano 15 **wyróżnień**. Nagrodzone prace opublikujemy w Wydawnictwie WBP w formie książkowej w II kwartale 2000 roku.

- Podwójnej rocznicy urodzin i śmierci Juliusza Słowackiego poświęciliśmy konkurs adresowany do młodzieży szkół średnich pn. **Pytania do Juliusza Słowackiego. Esej**. Być może ze względu na trudną formę i nietłwą też samą twórczość Poety, zdecydowało się na uczestnictwo w nim zaledwie 20 młodych eseistów. Oceną prac zajęli się pracownicy Zakładu Literatury Romantyzmu Instytutu Filologii Polskiej UAM, dr. dr. Jerzy Fiećko i Jerzy Borowczyk. Wyróżnienia otrzymali: **Agnieszka Palicka z Koziegłów** oraz **Paweł Czechalski z Kalisza**, **nagrody: I – Michał Żurawski z Poznania**, **II – Agnieszka Jędrzejczak z Leszna**, **III – Joanna Nowińska z Zagórowa**. Nagrodzone prace zostaną sukcesywnie opublikowane w naszym „Poradniku...”, poczynając od bieżącego numeru.
- **Konkurs literacki na recenzję filmu Jerzego Hoffmana „Ogniem i Mieczem”**, zorganizowany pod patronatem medialnym „Gazety Wyborczej” został ogłoszony natychmiast po wejściu filmu na ekrany i zakończony w czerwcu br. Prace były oceniane w dwu kategoriach wiekowych: młodzieżowej i dorosłych. Wśród dorosłych nie przyznano nagród, lecz tylko wyróżnienia, ponieważ recenzje młodych „zawodników” w żaden sposób nie odbiegały poziomem od utworów uczestników od nich starszych. Ogółem przyznano 21 wyróżnień i 5 nagród: **Grand Prix – Przemysławowi Milewiczowi**, autorowi aż 3 prac, wszystkich godnych nagrody, z których jedną pt. „*Ogniem i mieczem a nacjonalizm*” wydrukowała „Gazeta Wyborcza (Wielkopolska)”, 2 równorzędne I nagrody – **Piotrowi Siemińskiemu** i **Mikołajowi Majchrzakowi**, II – **Małgorzacie Roguś**, III – **Annie Kuczyńskiej z Pleszewa** (wszyscy pozostali laureaci mieszkają w Poznaniu).

Serdecznie dziękujemy bibliotekom wszystkich stopni, w których bibliotekarze nie ograniczyli się do udostępnienia regulaminów, ale aktywnie pomagali uczestnikom, np. przepisując na maszynie prace Seniorów. Nie ma tu miejsca, aby dziękować wszystkim imiennie, gdyż byłby to prawie kompletny spis bibliotek wielkopolskich, trzeba jednak przynajmniej kilka najaktywniejszych wy-

mienić: oprócz wspomnianych wyżej, przy omawianiu konkursu plastycznego, koniecznie trzeba podziękować pracownikom bibliotek w Dusznikach Wlkp., Międzychodzie, Chodzieży, Gnieźnie, Wolsztynie, Wągrowcu, Sieroszewicach, Turku, Ostrowie Wlkp., Trzemesznie, Kościanie, Władysławowie, Śremie, Gostyniu, Kostrzynie Wlkp. czy Obornikach Wlkp.

Organizatorzy

Michał Żurawski

PRACA NA KONKURS
Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Poznaniu

PYTANIA DO JULIUSZA SŁOWACKIEGO

Esej



Dzieło Słowackiego jest opowieścią o wiecznej walce, jaką toczy z naszym ciałem, z naszą egzystencją, z naszą śmiercią. Jest opowieścią o tym, jak w tej walce zwyciężamy i jak przegrywamy. I jest opowieścią o tym, jak – walcząc z naszą egzystencją – poszerzamy naszą egzystencję, wychodzimy poza nią, stajemy się więksi niż to, co jest nam dane: ewoluujemy. Taki jest wieczny sens dzieła Słowackiego.[...] Miał rację wierząc, mówiąc. Toczył swoją walkę. Toczył za nas tę walkę, bo to jest walka, którą każdy toczy. Tocząc tę walkę, wydobywamy się spośród mętów duchowych, oczyszczamy się z mętów duchowych. Przestajemy być niewolnikami „krwi i błota”. On nam w tej walce pomaga. Może dopomóc każdemu, kto go zechce pojąć.

Ten sens wydobyty przeze mnie z dzieła Słowackiego, będąc – jestem o tym głęboko przekonany – absolutnym, wiecznym sensem, jest też, i zdaję sobie z tego sprawę, jednym z wielu sensów, które z tego dzieła można wydobyć. Czytałem go jako poetę egzystencji. Wiem, że można go czytać inaczej. Był również poetą narodu, poetą Polaków. A także poetą historii. A także poetą szlacheckiego, kresowego obyczaju. To wszystko jest bardzo ważne, więc powinniśmy mu zadać jeszcze bardzo wiele pytań.

Jarosław Marek Rymkiewicz: Juliusz Słowacki pyta o godzinę
Warszawa 1982

Słowacki debiutował tylko o jedenaście lat później od Mickiewicza, ale zastał już świat zmieniony przez romantyków: żywy, rozwijający się jak drzewo, ogarnięty wiecznym ruchem, świat dynamiczny i historyczny. Należał do innej for-

macji kulturalnej. Do tej samej, do której wciąż należymy. I jeśli jego myśli do dziś nas niepokoją, jeśli warto się nad nimi zastanawiać i rozważać, czy ta poezja powinna stać się nam fundamentem, czy raczej należałoby ją wyklinać i egzorcyzmować, to właśnie dlatego.

Marta Piwińska: Juliusz Słowacki od duchów
Warszawa 1992

Jednak zostanie po mnie ta siła fatalna,
Co mi żywemu na nic... tylko czoło zdobi –
Lecz po śmierci was będzie gniotła niewidzialna,
Aż was, zjadacze chleba – w aniołów przerobi.

Jestem dzieckiem XX. wiecznej informatycznej kultury masowej, zdolnej przetworzyć chyba każdą myśl czy opowieść w grę – np. fabularną. Może i życie staje się teraz przede wszystkim grą. A już na pewno – literatura.

Pan też tworzył Swoją Grę, o wiele piękniej zwaną „wieszczą wizją”. Elementy legend, mitów, historycznych zdarzeń, spojonych mocą „języka giętkiego”, który do dziś nie znalazł równego sobie... Słowa są tworzywem życia, czyż nie? I w ewangelicznym i w bardziej prozaicznym znaczeniu:

„Na początku było słowo”. Logos. Ewangelia
„Granice mego języka są granicami mego świata”. Ludwik Wittgenstein

Dla Pana, który od Słowa wywodzi nazwę i mistyczne dzieje Słowiańszczyzny problem słowa – ducha – historii stanowi chyba podstawowy szkielet życia, istnienia.

„Ukazał się wid... Piękność... córka Słowa,
Pani któregoś z ludów na północy,
Jaką judejscy widzieli prorocy...”

(„Król--Duch: Rapsod pierwszy”)

Wydaje mi się, że widzę pewną wspólnotę doświadczeń Pańskiego pokolenia i mojego. Po blisko dwustu latach żyjemy, jak Pan, w „punkcie zwrotnym” cywilizacji europejskiej. Pan zastał świat poszufladkowany przez oświeceniowych filozofów i techników, którzy stworzyli spójny, racjonalny jego obraz. Tyle że zza ram tego obrazu wychylały się upiory Nieznanego (Niepoznawalnego?)...

Zastał Pan też gotową odpowiedź Mickiewicza, że „czucie i wiara silniej mówi do mnie niż mędrca szkiełko i oko”. Ale dla Pana, który „z mlekiem matki” i pierwszymi oddechami wchłaniał intelektualny ferment epoki, jako że miał Pan szczęście urodzić się i żyć wśród koryfeuszy duchowych swego czasu, ludowa, rytualna wiara Mickiewicza – to było o wiele za mało. Może i była Pańska poezja „świętynią bez Boga”... Pan go usilnie szukał – myślą, słowem, wierszem.

Zył Pan w burzliwym okresie wojen i rewolucji, walki o tożsamość i miejsce na ziemi narodów, ludów, jednostek.

Moje pokolenie otrzymało w prezencie urodzinowym niepodległość. świat dostępny aż do bólu i morze wiedzy, informacji, z którymi nie umiemy sobie poradzić. I tak jak Pan i Panu współcześni „galernicy wrażliwości” nie liczymy na to, iż da się tylko rozumem ogarnąć rzeczywistość.

Zasada nieoznaczoności Heisenberga zbiła z tropu niejednego myśliciela, a nam, przeciętniakom (broń Boże, nie pojmującym fizyki kwantowej) też – pośrednio – rozsypała puzzle w pracownice składanym obrazku.

„Relatywizm, fizyka kwantowa, kosmologia i teoria chaosu – wszystkie te nazwy charakteryzują styl tzw. New Science. W konfrontacji z samym jej jądrem, z tym niezwykłym i tajemniczym światem kwarków i leptonów, nasze pojęcia determinizmu i przypadku zostają bezlitośnie obnażone jako całkowicie nieadekwatne”

(Anthony Clare „Sunday Times”, 10 maja 1992,
cytuję za „Słownikiem pojęć kultury postmodernistycznej”)

Psycholodzy próbują znaleźć na to radę: trzeba rozwijać inteligencję emocjonalną, a więc „czucie”.

U siebie mamy teraz pokój, niepodległość, a przecież wokół nas same wojny etniczne czy religijne, terroryzm, mafie. Nowy wspaniały świat.

Nie wiem czy Rymkiewicz ma rację, że Pan toczył „za nas swą walkę”. Wiadomo powszechnie, że nie uczymy się na cudzych błędach, w jakiejś masochistycznej manii uparliśmy się sami doświadczać znanego przodkom bólu, ale, być może, doświadczenie wspólnoty cierpienia ponad pokoleniami jest jakąś pociechą, wynikającą z postawy fatalistycznej. Ale czy jest to „s i l a fatalna”?

Przyznam się, że do niedawna słabo znałem Pańską twórczość. No cóż... Wołałem Mickiewicza. Pewnie dlatego, że łatwiejszy. Przynajmniej „Pan Tadeusz”, żelazna pozycja wśród lektur szkolnych. Łatwiejszy również dla nauczycieli – przez 45 minut lekcji można przeanalizować piękno opisów przyrody (ach, chmury...) czy rolę wyrazów dźwiękonaśladowczych („zgrzyt żelaza po szkłe...”). Nie ma tam przecież „drugiego dna”.

A u Pana?!

Nie tylko drugie, dobrze jak na czwartym można poprzestać! Na lekcji, z trzydziestoosobową grupą?! Niemożliwe!

Tak więc zostaje nam w głowach koniec końców „wielkie odkrycie” profesora Bładaczki, iż „Słowacki wielkim poetą był” oraz wspomnienie nudy i lekkie uczucie czczości w żołądku, że – nie doczytałem, nie zrozumiałem, że „coś w tym jest”.

Podchodziłem więc do pańskich utworów „jak pies do jeża”, z obawą i rezerwą. Również niejako „od tyłu”, poprzez literaturę współczesną, zwiastcza fantastykę¹, drogą niejasnych skojarzeń: np. czytając książki Phillipa K. Dicka. Jego poszukiwania „prawdziwej” rzeczywistości, przedzieranie się przez kolejne warstwy świata z papier maché, poszukiwanie sensu istnienia każdym dostępnym sposobem, również za pomocą narkotycznych wizji, zdradza niekoniecznie może wspólnotę myślową Pana i Jego dzieła, lecz podobne źródła natchnienia do pracy ducha: dzieła Platona, czy interpretacje hermeneutyczne Biblii, objawione przez Ojców Kościoła. Podobnie widzę też traktowanie bólu, cierpienia jako sposobu doskonalenia nie tylko psychiki (psyche) lecz i ducha transcendentnego.

Dziś nadal jeszcze nie mogę powiedzieć, że znam Pana i rozumiem. Próbuję tylko.

Nie wiem, czy wytrwam.

Żyłem z wami – cierpiałem i płakałem z wami.

Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny.

Dziś was rzucam i dalej idę w cień – z duchami –

A jak gdyby tu szczęście było – idę smętny.

Nie zostawiłem tutaj żadnego dziedzica

Ani dla mojej lutni – ani dla imienia –

Imię moje tak przeszło, jako błyskawica,

I będzie jak dźwięk pusty trwać przez pokolenia.

¹ Swoją drogą, fantastyka (naukowa, a tym bardziej fantazy – cóż to za zbieżność nazwy gatunku nie zawsze wysokich lotów z tytułem Pańskiego utworu) wcale nie jest, wbrew stereotypowym wyobrażeniom, pieśnią pochwalną na cześć techniki i postępu, wprost przeciwnie – przede wszystkim wyraża obawy przed zagrożeniami, jakie niesie dla człowieka nowoczesna cywilizacja racjonalistyczna. Nie jest też przypadkiem, że Mary Shelley ze swym „Frankensteinem” uważana jest za matkę tego nurtu literackiego.

W trzydziestym roku życia napisał Pan „Testament mój”. Czy to dlatego, że miał Pan przeczucie, że zbliża się ono ku końcowi? Została Panu jeszcze jedna czwarta, z której połowa sprawia na mnie wrażenie, że był Pan „na świecie jeszcze, lecz już nie dla świata”; proszę wybaczyć, że posłużyłem się tu słowami pańskiego konkurenta.

W „moim” XX wieku ogłaszano koniec sztuki, pisano o „literaturze wyczerpania”... A sztuka trwa. Czy ma się dobrze? Czy Pan miał się dobrze odchodząc w mgły mistyki, gdzie „w ludzi usta duchowie kładą żyjące wyrazy”?

Również dzisiaj, w moim świecie, odżywają średniowieczne idee millenaryzmu, często w karykaturalnej wręcz postaci New Age-owskich wymysłów. Cóż, kończy się kolejne tysiąclecie i odchodzi znany świat, jak elfy Tolkiena musiały odpłynąć za morze, jak musiał zginąć lud Wenedów.

Joachim z Fiore, chrześcijański filozof z XII wieku, podzielił historię ludzkości na trzy epoki²: Ojca – starotestamentową, którą cechowało poddaństwo niewolników, nowotestamentową epokę Syna, czas synowskiego posłuszeństwa wobec władzy Ojca, i czas Ducha Świętego, który da początek wolności, a ona umożliwi ludziom pełne zrozumienie Dobrej Nowiny i odnowi podupadłe życie duchowe. Czy Pan też wierzył, że w nadchodzącej epoce wyzwolimy się z nieszczęścia chorych instytucji społecznych i fałszywych proroków – dzikich uzurpatorów myśli prowadzących ludy na manowce?

Wierzył Pan, choć drwił z Mickiewicza, obiecując 44 pieśni Beniowskiego, a Polskę zwał Pan „pawiem narodów i papugą”, nie „Chrystusem”, już prędzej „Winkelriedem”. I wierzył Pan, wiedział, że ta przyszłość musi być okupiona cierpieniem.

Dziś, u progu „Ery Wodnika”, znowu mówimy o konieczności samodoskonalenia się, podnoszenia świadomości... Pojawiają się cudotwórcy i uzdrowiciele – znacznie od Towiańskiego sprytniejsi hochsztaplerzy.

Ale to nie tylko hochsztaplerka, prawda? To życiowa, logiczna wręcz, konieczność, że powoli, jak Pan „z nauką zrywamy – ale nie z wiedzą”. Też nam doskwiera – w innym oczywiście wymiarze – modernistyczne pokawałkowanie świata przez „science” (proszę wybaczyć to obce określenie, ale w moim wieku polszczyźnie brakuje pańskiej „giętkości języka”; musiałbym powiedzieć: „nauki ścisłe”, a byłoby to nieściśle właśnie określenie).

Też tęsknimy za spójną wizją, którą da się ogarnąć. No cóż, obaj wiemy, że to utopia, ale marzenie, wyobraźnia, mają, być może, moc nieograniczoną.

Daleki jestem od wmawiania Panu jasnowidzenia, widzę w Pańskich utworach nie tyle profetyzm, co przenikliwy, zdolny do ekstrapolacji umysł,

² Przybylski „Rozhukany koń”.

ale zastanawiam się też, czy może Jung czytał „Genezis z Ducha”, czy też Panu udało się sto lat wcześniej odczytać i nazwać po swojemu „archetypy i symbole” nieświadomości zbiorowej.

Gdy czytam:

Imię moje tak przeszło, jako błyskawica,

I będzie jak dźwięk pusty trwać przez pokolenia

nieodparcie przypomina mi się inne zdanie, z „Beniowskiego”:

...moje będzie za grobem zwycięstwo.

Panie Juliuszu, jak to w końcu jest? Czy to tylko fałszywa skromność kazała Panu powątpiewać w wagę własnych słów (i pojętność „zjadaczy chleba”)?

Lecz wy, coście mnie znali, w podaniach przekazacie,

Żem dla ojczyzny sterał moje lata młode,

A póki okręt walczył – siedziałem na maszcie,

A gdy tonął – z okrętem poszedłem pod wodę...

Ale kiedyś – o smętnych losach zadumany

Mojej biednej ojczyzny – przyzna, kto szlachetny,

Że płaszcz na moim duchu był nie wyżebrany,

Lecz świetnościami dawnych moich przodków świetny.

Życiorys pański był, proszę wybaczyć określenie, podręcznikowo romantyczny. Już jako dziecko, piękne, zdolne i hołubione, zaczynał Pan być samotnikiem. Lubiany, choć nie bardzo rozumiany, miał Pan tylko jednego przyjaciela. I właśnie on, Ludwik Spitznagel musiał u progu życia popęlić samobójstwo. Jakie piętno odcisnęła na Panu ta śmierć? Poświęcił mu Pan na pewno niejedną tylko „Godzinę myśli”. Sądzę, że czytając ten poemat, każdy młody człowiek w dowolnej epoce, musi utożsamiać się z pańskim „bólem istnienia”. Kto w wieku lat np. siedemnastu nie „karmi się marzeniami, jak chlebem powszednim”, gdy codzienność jest czymś nie do zniesienia i trzeba uciekać w sny, literaturę (gry komputerowe, narkotyki...). Pan uciekał w Kochanowskiego, ja – w Sapkowskiego (i proszę nie sądzić, że porównuję się z Panem; a swoją drogą – ciekawe, co powiedziałby Pan o wiedźmińskich losach). Nie ma takiego nastolatka z IQ powyżej 90, który czułby się przystosowany do otoczenia (wielu tylko udaje), nasza wyobraźnia też jest notorycznie „chora, wypalona, smutna”. W uczonych opracowaniach pańskiej twórczości mówi się o tym, że „Godzina myśli” to poetyckie studium świadomości romantycznej,

synteza wczesnej fazy romantyzmu. Nie polemizuję z tym twierdzeniem, ale chciałbym zapytać: może to po prostu młodzieńczy kryzys tożsamości, próba dorobienia? Powieść nieskończona, trzeba dalej żyć i pracować?

Jakim ciosem musiała być wcześniej dla piętnastolatka śmierć ojczyzna, Augusta Bécu? Zginął spektakularnie, od uderzenia piorunem, jakby niebiosy chciały dać Mickiewiczowi wzorzec „zdrady ukaranej”. Jak może czuć się syn, nawet przybrany, współpracownika Nowosilcowa w atmosferze Wilna lat dwudziestych XIX wieku, czy w późniejszym, paryskim kotle polskiej emigracji? Pan przecież kochał Ojczyznę. Może pan Bécu też – na swój sposób.

Nie chciał Pan być prawnikiem, lecz poetą, artystą (jak pięknie Pan rysował!), lecz jako posłuszny syn ukończył Pan studia wskazane przez ukochaną matkę. Nauka nudnego prawa była pewnie męką, a praca urzędnicza, jako konsekwencja ukończonego fakultetu – prawdziwą katogą. Widział Pan ten upokarzający obrzęd koronacji cara Mikołaja I na króla Polski (czy już wtedy myślał Pan o napisaniu dramatu?), był Pan w Warszawie gdy wybuchło powstanie. Pokazał się Pan światu jako poeta – żołnierz walczący piórem: „Hymn”, „Oda do wolności”, „Kulik” zapewniają panu sławę. Jednak wyjeżdża Pan z Warszawy.

*Lecz zaklinam – niech żywi nie tracą nadziei
I przed narodem niosą oświaty kaganiec;
A kiedy trzeba -- na śmierć idą po kolei,
Jak kamienie przez Boga rzucone na szaniec...*

Miał Pan dość instynktu samozachowawczego czy może rozsądku, by nie zginąć w powstaniu (i móc tworzyć dalej). Ta misja dyplomatyczna to był tylko pretekst do usunięcia się w bezpieczniejsze rejony? Jeśli się mylę, błagam o wybaczenie.

Wiem, swą postawą, poglądami, twórczością skutecznie zablokował sobie Pan możliwość powrotu i skazał się Pan na nieustanną nostalgię, nie mówiąc już o tęsknocie do matki. Przepraszam, lecz nie mogę przestać myśleć, że łatwiej było znosić tęsknotę za domem w Paryżu, Londynie, Rzymie, Atenach czy Egipcie, aniżeli na wiecznie zimnej i ponurej Syberii. A jednak! Cierpiał Pan nie mniej niż zesłańcy. Wyobraźnia, ta najważniejsza z „władz umysłu” romantycznego, podpowiedziała Panu, że w lodowym syberyjskim piekle nastają inne prawa niż w zwykłym świecie, tam człowiek traci kontakt z Bogiem i -- nawet -- z własną duszą. Cuda szamana w „Anhellirn” są jakieś niewy-

darzone, wskrzeszenie nietrwale, a ukrzyżowanie staje się parodią. Pouczającym, być może, byłoby czytanie równocześnie „Anhellego” – tworu autorskiej imaginacji i o ponad sto lat późniejszej r e l a c j i Solżenicyna „Jeden dzień z życia Iwana Denisowicza”...

Nie mam Panu za złe, że Pan nie zginął, ani nie został zesłany w głąb Rosji. Przeciwnie, cieszę się. Dręczy mnie tylko jeden problem... Byli tacy, co dosłownie wprowadzali w życie Pańskie przesłanie i „na śmierć poszli”, stając się „kamieniami na szaniec”.

W Pańskim życiu pośmiertnym bywało tak (nie wiem, czy to już na dobre minęło), że pańskie słowa traktowano jak drogowskazy, jak Biblię. Ta „siła fatalna” rzeczywiście gniotła, lecz, przykro mi, nie widać ciągle tych aniołów, na których miała „zjadaczy chleba przerobić”.

To nie było tylko jedno pokolenie, lecz myślę teraz o jednym – o „Kolumbach”, którzy jak ómy poszli w ogień za romantyczno-patriotyczne ideały, wiedząc, że nie idą po zwycięstwo, lecz składają ofiarę krwi... Wspierali się słowami tego, który – jednak – wołał uciec...

Tak, to nie Pańska wina lecz naszej krętej historii narodowej i naszego polskiego etosu, który w znacznej mierze Pan wykreował.

Może Baczyński, gdyby żył, byłby większym poetą niż Pan, może dramaty Gajcego wywołałyby kolejną rewolucję artystyczną... A może przynieśliby wstyd sobie i wszystkim poddając się i pisząc socrealistyczne bzdury, czy też zamilkliby bez sławy.

Zginęli. Był to świadomy wybór, oni swoim życiem pragnęli udokumentować poezję. Pewnie wierzyli, że ofiarą z życia dają moc rozwoju duchowi narodu, spowodują kolejną przemianę Króla–Ducha. Dobrze zapamiętali lekcję „Genezis z Ducha”, że człowiek – jako duch, równy Bogu, nie jest człowiekiem tu i teraz, ale twórcą wiecznej Historii. Zrozumieli Pana, uwierzyli. Nie oparli się potędze siły wieszczka, nie chcieli...

To, co mnie do Pana zraża, to Pańska pycha, wyniosłość, zarozumiałstwo, manifestujące się choćby w poprawianiu Mickiewicza, dopisywaniu mu „dalszych ciągów”. Tu akurat wart Pac pałaca, więc potraktujmy rzecz jako ciekawostkę obyczajową z życia Wielkiej Emigracji. Bardziej chodzi mi o sprawę rudymenarne, podstawy filozofii i poezji. Zawłaszcza Pan filozofię platońską czy hermeneutykę Ojców Kościoła, używając ich do budowania nie tylko objawionej Panu, a raczej samodzielnie przez Pana wywalczonej wizji dziejów wszechświata sensownego, stawia się Pan na pozycji równego „Duchowi globalowemu”. Głosi Pan Słowo – Boże? – nie, Słowa – ckiego. „Wiara nowa, widząca”, Tłumaczu Słowa, zbliża cię, paradoksalnie, do tych, którymi trochę gardzisz, choć skrętnie korzystasz z ich osiągnięć (a i sam perswadujesz przecież „loiczność” swego wywodu) – uczonych wieku pary i atomu. Innym

sposobem, ale tak samo konsekwentnie chcesz Władzy, którą daje Wiedza. „Odchodzisz w dal z duchami”, jednak wcale nie tak daleko od kartezjańsko – newtonowskiego paradygmatu, jakby się to mogło wydawać.

A my, cóż my, mieszkańcy kolejnej „międzyepoki”. Nie mamy odwagi na tworzenie takich jak twój, wszechogarniających systemów. Nie wierzymy, że mogą pomóc w zrozumieniu życia. Czytamy i piszemy krótkie teksty, nad sensem których trudno zapanować, gdy już wyjdą między ludzi. W kontekście milionów innych, sprzecznych przesłań, stają się szumem wielkiej rzeki, z której każdy wylawia, co mu odpowiada i używa jak chce. Mówi się, że podstawowym paradygmatem naszej epoki jest wyobraźnia, ta najważniejsza machina tworząca Twój czas. Nie wiem, czy nie jest już ona na granicy swych możliwości. Nie nadaża już za światem. Nasze lęki, cierpienia, marzenia lepiej chyba wyraża felieton niż poemat. I właśnie dlatego, wrócę jeszcze nie raz do Pańskiej Pieśni, choć nie obiecuję, że będę pokornym uczniem.

Michał Żurawski
XVIII LO w Poznaniu

Bibliografia:

Słowacki Juliusz: Dzieła wybrane. T.1:Wiersze i poematy. Warszawa 1983

Słowacki Juliusz: Krąg pism mistycznych. Wrocław 1982

Capra Fritjof: Punkt zwrotny. Warszawa 1986

Przybylski Ryszard: Rozhukany koń: Esej o myśleniu Juliusza Słowackiego

Thorne Tony: Słownik pojęć kultury postmodernistycznej: mody, kultury, fascynacje. Warszawa 1995